

Α.Τ.Ε.Ι ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: « Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. »

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΓΥΡΩ. Α.Μ: 14140.

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

ΑΘΗΝΑ, ΑΙΓΑΛΕΩ 2013.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
-----------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1⁰

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	6
1.1 Ορισμός του τουρισμού	6
1.2 Ιστορική αναδρομή του τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών του	6
1.2.1 Η πρώτη τουριστική περίοδος	7
1.2.2 Η δεύτερη τουριστική περίοδος.....	7
1.2.3 Η τρίτη τουριστική περίοδος	8
1.2.4 Η τέταρτη τουριστική περίοδος	9
1.2.5 Η σύγχρονη τουριστική περίοδος	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2⁰

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	12
2.1 Η διάκριση του τουρισμού σε βασικές κατηγορίες	12
2.2 Τα είδη των τουριστών	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3⁰

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	15
3.1 Η σημασία του τουρισμού ως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας	15
3.2 Το κοινωνικό φαινόμενο του τουρισμού	16
3.3 Οι θετικές και αρνητικές συνέπειες του τουρισμού.....	17
3.3.1 Οι θετικές συνέπειες στην οικονομία	17
3.3.2 Οι θετικές συνέπειες στην κοινωνία	17
3.3.3 Οι θετικές συνέπειες στο περιβάλλον	18
3.3.4 Οι θετικές συνέπειες στον πολιτισμό.....	18
3.3.5 Οι αρνητικές συνέπειες στην οικονομία	18
3.3.6 Οι αρνητικές συνέπειες στην κοινωνία και στο πολιτισμό.....	19
3.3.7 Οι αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	20
4.1 Ορισμός εναλλακτικού τουρισμού	20
4.2 Θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά εναλλακτικού τουρισμού	20
4.2.1 Θετικά χαρακτηριστικά	21
4.2.2 Αρνητικές επιπτώσεις	21
4.3 Τα κίνητρα του τουρίστα	22
4.3.1 Ο εναλλακτικός τουρίστας	23
4.4 Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ως λύση οικονομικών και άλλων προβλημάτων	23
4.4.1 Γενικός τουρισμός	23
4.4.2 Τουρισμός Υπαίθρου	24
4.4.3 Αγροτικός τουρισμός ή Αγροτουρισμός	25
4.4.4 Οικολογικός τουρισμός ή Οικοτουρισμός	26
4.4.5 Περιπατητικός τουρισμός	27
4.4.6 Τουρισμός των υγροβιότοπων	27
4.4.7 Τουρισμός περιπέτειας	28
4.4.8 Εκκεντρικός τουρισμός. (Extreme tourism)	28
4.4.9 Τουρισμός άθλησης	29
4.4.10 Κυνηγετικός Τουρισμός	29
4.4.11 Ιππικός Τουρισμός	30
4.4.12 Ορεινός τουρισμός	30
4.4.13 Ορειβατικός τουρισμός	31
4.4.14 Τουρισμός παραχείμασης	31
4.4.15 Τουρισμός χειμερινών σπορ	32
4.4.16 Τουρισμός υγείας	32
4.4.17 Ιαματικός τουρισμός ή θερμαλισμός	33
4.4.18 Θαλάσσιος τουρισμός	34
4.4.19 Παράκτιος τουρισμός	34
4.4.20 Τουρισμός κρουαζιερόπλοιων	35
4.4.21 Τουρισμός των yachts(yachting)	35
4.4.22 Τουρισμός με φουσκωτά σκάφη	36
4.4.23 Θαλάσσιος τουρισμός με τα πλοία της γραμμής	36
4.4.24 Παραλίμνιος τουρισμός	36
4.4.25 Παραποτάμιος τουρισμός	36
4.4.26 Καταδυτικός τουρισμός	37
4.4.27 Θερινός τουρισμός	37
4.4.28 Παραθεριστικός τουρισμός	37
4.4.29 Οικογενειακός τουρισμός	38
4.4.30 Τουρισμός τρίτης ηλικίας	38
4.4.31 Τουρισμός αναπήρων	39
4.4.32 Τουρισμός πόλης	40

4.4.33 Τουρισμός καζίνων	40
4.4.34 Μορφωτικός τουρισμός	41
4.4.35 Επαγγελματικός Τουρισμός	41
4.4.36 Τουρισμός εκθέσεων	42
4.4.37 Συνεδριακός τουρισμός	42
4.4.38 Τουρισμός κινήτρων	43
4.4.39 Θρησκευτικός τουρισμός	44
4.4.40 Λαϊκός τουρισμός	44
4.4.41 Τουρισμός των ‘σακιδιούχων’	45
4.4.42 Επιλεκτικός τουρισμός	45
4.4.43 Κοσμοπολίτικος τουρισμός	45
4.4.44 Χρονομεριστικός τουρισμός (time sharing)	46
4.4.45 Κοινωνικός τουρισμός	47
4.4.46 Πολιτιστικός-Πνευματικός τουρισμός	48
4.4.47 Τουρισμός επιστροφής στις ρίζες	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5⁰

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	50
5.1 Ο ελληνικός τουρισμός σήμερα	50
5.1.1 Οι υποδομές στην Ελλάδα και πως συνέβαλλαν στην ανάπτυξη του	51
5.1.2 Οι ευρωπαϊκές χορηγήσεις για το τουρισμό μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ51	51
5.2 Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία	52
5.3 Η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουρισμού	53
5.4 Ο εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα	54
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	60

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους δυναμικότερους και ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη σε τρία επίπεδα στις τουριστικές περιοχές: δημιουργία εισοδημάτων, θέσεων απασχόλησης καθώς και φορολογικών εσόδων. Επίσης, διευρύνει την παραγωγική βάση αυτών των περιοχών και επιπλέον επηρεάζει την ανάπτυξη και άλλων κλάδων της τοπικής οικονομίας (γεωργία, εμπόριο, οικοδομή, κτλ)

Η Ελλάδα λόγω γεωγραφικής θέσης και μορφολογικής εικόνας έχει το προβάδισμα σε κάθε τομέα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Κάθε νομός, πόλη και χωριό στην χώρα μας πλέον μπορεί να στηρίζεται έστω και κατά ένα μέρος οικονομικά στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Πρέπει να τονιστεί ότι τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα για να επενδύσει η Ελλάδα στον Εναλλακτικό Τουρισμό είναι τα εξής: το εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον, ο πολιτισμικός και ιστορικός της πλούτος, η αναπτυγμένη τουριστική υποδομή η οποία μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά και να υποστηρίξει τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, η αυξανόμενη ζήτηση για νέες τουριστικές εμπειρίες που οδηγούν σε θετικές προοπτικές ανάπτυξης, και φυσικά ότι η Ελλάδα αποτελεί έναν παγκοσμίως αναγνωρίσιμο προορισμό.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να ενημερώσει τους αναγνώστες που θα την διαβάσουν πόσο σημαντικά συμβάλλει ο τουρισμός στην οικονομία της χώρας μας και ειδικότερα οι εναλλακτικές μορφές του. Στην παρακάτω εργασία γίνεται αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών του, στις κατηγορίες του τουρισμού και στα είδη των τουριστών καθώς επίσης αναλύεται και η σημασία του τουρισμού ως οικονομικού και κοινωνικού φαινομένου. Επιπλέον, αναφέρονται οι θετικές και οι αρνητικές συνέπειες του τουρισμού. Ορίζουμε τι είναι ο εναλλακτικός τουρισμός ποια είναι τα χαρακτηριστικά του και αναλύουμε όλες τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες ολοένα και αναπτύσσονται με τη πάροδο των χρόνων. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι εναλλακτικές μορφές είναι πιο ενεργητικές, επιλεκτικές και ήπιες (σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό) ενδιαφέρονται περισσότερο για την προστασία του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος μιας και οι περισσότερες δεν απαιτούν μεγάλης κλίμακας ανθρώπινες παρεμβάσεις στο περιβάλλον. Στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη κατάσταση που βρίσκεται σήμερα ο ελληνικός τουρισμός καθώς και ο εναλλακτικός, η ανταγωνιστικότητά του και επίσης στο πόσο συμβάλλει στην οικονομία της Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ.

1.1 Ορισμός του τουρισμού.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Επιστημόνων Τουρισμού, (International Association of Scientific Experts on Tourism - AIAEST) *τουρισμός* είναι το σύνολο των φαινομένων και των σχέσεων που προκύπτουν από το ταξίδι και τη διαμονή μη μόνιμων κατοίκων σε έναν προορισμό, εφόσον δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή στον προορισμό και δεν συνδέονται με κάποια κερδοσκοπική δραστηριότητα. Ο όρος τουρισμός έχει αγγλική προέλευση από τον αντίστοιχο αγγλικό όρο «touring» που προέρχεται από την γαλλική λέξη «tour» που σημαίνει γύρος περιοδεία, ταξίδι.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι, ο περιηγητής (τουρίστας) της παλιάς εποχής ήταν άνθρωπος που διέθετε χρόνο και χρήμα για μεγάλες διακοπές και περιηγήσεις. Ο σύγχρονος περιηγητής στη γενικότερη μορφή του είναι ο εργαζόμενος άνθρωπος με μετρημένα εισοδήματα, που επιδιώκει σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα, να πετύχει το μεγαλύτερο αποτέλεσμα τουριστικής απόλαυσης. Οι σημερινές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες και η προέλευση τουριστών, καθιέρωσαν το νέο είδος τουρισμού που υπάρχει σήμερα, το οποίο όχι μόνο έχει κατακτήσει τον κόσμο αλλά έχει γίνει πια μια ανάγκη. Μέχρι πριν λίγο καιρό, το μόνο κίνητρο για την περιήγηση ήταν η επιθυμία, τώρα πλέον είναι και η ανάγκη. Έτσι λοιπόν δεν αποκλείουμε το ενδεχόμενο στο μέλλον να προστεθούν και άλλα κίνητρα ώστε να μεταβληθεί ανάλογα και το περιεχόμενο του όρου «τουρισμός» (Λαγός,2005).

1.2 Ιστορική αναδρομή του τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών του.

Στην ιστορική εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου, υπάρχουν αναφορές που αποδεικνύουν ότι μερικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού αναπτύχθηκαν από τους πρώτους χρόνους των τουριστικών δραστηριοτήτων και μάλιστα μερικές από αυτές αποτελούσαν και τη μοναδική τότε, τουριστική δραστηριότητα. Στις 90 περίπου μορφές τουρισμού, υπάρχουν κύριες (επικρατούσες σε έναν τόπο) και εναλλακτικές μορφές. Μερικές από αυτές έχουν ρίζες που χάνονται στην αρχαιότητα, ενώ άλλες δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Βάσει της αρχής της εναλλακτικότητας και των γενικών τουριστικών χαρακτηριστικών τους, μπορούν να χαρακτηρίζονται ανάλογα με το μέγεθος τους στο τοπικό περιβάλλον, κύριες ή εναλλακτικές (Σφακιανάκης,2000).

1.2.1 Η πρώτη τουριστική περίοδος.

Οι κυριότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα και εξελίχθηκαν στα προ Χριστού χρόνια, παράλληλα με το τουριστικό φαινόμενο είναι: ο τουρισμός αναψυχής, ο επαγγελματικός τουρισμός, (επαγγελματικά ταξίδια και συνεδριακός τουρισμός) ο θρησκευτικός, ο αθλητικός και ο ιαματικός τουρισμός. Οι μορφές αυτές πρωτοεμφανίστηκαν στην Αρχαία Αίγυπτο, στη Μεσοποταμία (Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι), στην Αρχαία Ελλάδα, στην Περσία και στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (στην προ Χριστού περίοδό της). Για παράδειγμα, ο συνεδριακός τουρισμός αναπτύχθηκε στην Αρχαία Ελλάδα με το θεσμό των Αμφικτιονιών (συγκεντρώσεις αντιπροσώπων των γειτονικών ελληνικών φύλων και αργότερα των γειτονικών πόλεων - κρατών για επίλυση θρησκευτικών, πολιτικών, πολεμικών, φορολογικών, τοπικών και κοινού ενδιαφέροντος προβλημάτων.)

Στην τελευταία προ Χριστού χιλιετία αναπτύσσεται κυρίως στην Αρχαία Ελλάδα ο αθλητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός. Ο αθλητικός τουρισμός ήταν τα ταξίδια των Αρχαίων Ελλήνων για να μεταβούν στους τόπους των μεγάλων πανελλήνιων πανηγυρικών αγώνων που γινόταν για να τιμήσουν τους θεούς τους. (π.χ. τα Ολύμπια, οι Ολυμπιακοί αγώνες.) Ο θρησκευτικός τουρισμός αφορούσε τα ταξίδια των Αρχαίων Ελλήνων για να μεταβούν στις μεγάλες θρησκευτικές εορτές προς τιμήν των θεών τους. Χαρακτηριστική είναι η σύνδεση αθλητικού και θρησκευτικού τουρισμού της εποχής εκείνης αφού οι αθλητικοί αγώνες γινόταν προς τιμή των Θεών. Όσον αφορά τον ιαματικό τουρισμό και αυτός αναπτύχθηκε στην Αρχαία Ελλάδα και η ύπαρξη και η χρήση των ιαματικών πηγών για θεραπευτικούς σκοπούς αναφέρεται από πολλούς ιστορικούς, γεωγράφους και φιλοσόφους (Σφακιανάκης,2000).

1.2.2 Η δεύτερη τουριστική περίοδος.

Η περίοδος από τη γέννηση του Χριστού μέχρι και το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα (1850) περιλαμβάνει, ως γνωστόν, μικρότερες ιστορικές περιόδους, οι κυριότερες των οποίων είναι:

- Η μετά Χριστό περίοδος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μέχρι την πτώση της.
- Η περίοδος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας στην Ανατολική Ευρώπη (300 - 1453 μ.Χ.)
- Η περίοδος του Μεσαίωνα στη Δυτική Ευρώπη (300- 1308 μ.Χ.)
- Η περίοδος της Αναγέννησης (1305 - 1618)
- Η ευρύτερη περίοδος της Γαλλικής επανάστασης και των Ναπολεόντειων πολέμων.

Κατά τη διάρκεια των περιόδων αυτών, δεν παρουσιάστηκαν νέες μορφές τουρισμού, αλλά δεν έπαψε να υπάρχει τουριστική δραστηριότητα. Κυρίως με τη μορφή του προϋπάρχοντος θρησκευτικού, αθλητικού, ιαματικού τουρισμού και των επαγγελματικών ταξιδιών.

Οι τότε επικρατούσες συνθήκες των συνεχών πολέμων μεταξύ των Κρατών της Ευρώπης, της ανασφάλειας των ταξιδιών λόγω της έντονης ληστρικής και πειρατικής δράσης, της έλλειψης δρόμων, συγκοινωνιακών μέσων, της τουριστικής υποδομής, της διάσπαρτης κοινωνικής αναταραχής και της γενικής κατάστασης όπου οι άνθρωποι προσπαθούσαν με δυσκολία να επιβιώσουν, όλες αυτές οι συνθήκες δεν επέτρεπαν να εκδηλωθεί μια σοβαρή τουριστική δραστηριότητα.

Αργότερα όμως, οι ίδιες οι συνθήκες επέβαλαν να δημιουργηθούν έργα, να εκδηλωθούν ενέργειες και να καθιερωθούν διαδικασίες και πρακτικές που αν και εξυπηρετούσαν σκοπούς μη τουριστικούς, απεδείχθησαν εκ των υστέρων σαν οι πρώτοι θεμέλιοι λίθοι της μελλοντικής τουριστικής υποδομής (οδικά δίκτυα, θαλάσσια ταξίδια, καταλύματα, κ.α.). Κατά τη περίοδο από το 1618 μέχρι το 1850, εμφανίζονται τα οργανωμένα πλέον ξενοδοχεία, γενικεύεται η χρήση του ατμοκίνητου σιδηροδρόμου, γίνονται οδικά δίκτυα που συνδέουν τις πόλεις μεταξύ τους, εμφανίζονται τα πρώτα εστιατόρια, γράφονται οι πρώτοι τουριστικοί οδηγοί και δειλά-δειλά εμφανίζονται οι πρώτες μορφές οργανωμένου τουρισμού και των τουριστικών πακέτων (Σφακιανάκης,2000).

1.2.3 Η τρίτη τουριστική περίοδος.

Η περίοδος αυτή κυμαίνεται από το 1850 μέχρι 1950. Περιλαμβάνει:

- Το «Grand Tour». (Ταξίδια που έκαναν οι γόνοι των αριστοκρατικών και πλουσίων οικογενειών της Γαλλίας, της Μεγάλης Βρετανίας κτλ για να συμπληρώσουν την ακαδημαϊκή τους μόρφωση και την κοινωνική τους θέση.) Τα ταξίδια αυτά αποτελούσαν μια μορφή περιηγητικού τουρισμού, με έντονα τα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού και του μορφωτικού τουρισμού.
- Η αλματώδης ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων καθώς και των οδικών δικτύων. Η χρήση του σιδηροδρόμου, αργότερα του αυτοκινήτου και προς το τέλος της περιόδου και του αεροπλάνου. Τα ταξίδια εμπορικά ή τουριστικά, γίνονται πλέον ασφαλέστερα, γρηγορότερα και οικονομικότερα στο ευρύ κοινό.
- Η ανάπτυξη των ξενοδοχείων. Από απόψεως κατασκευής, μεγέθους και χωρητικότητας ,πλήθους, βοηθητικών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού αλλά και φυσικά από άποψης εξυπηρέτησης του πελάτη.
- Η εμφάνιση των πρώτων οργανωτών ταξιδιών (Tour operators και ταξιδιωτικών γραφείων). Πρωτοπόρος ήταν ο Thomas Cook που εμπορευματοποιεί σε μεγάλη κλίμακα τα τουριστικά πακέτα. Εδραιώνεται ο οργανωμένος τουρισμός και λόγω της χαμηλής σχετικά τιμής των πακέτων, προαναγγέλλεται ο μαζικός τουρισμός.
- Ο παράκτιος, ο ορεινός, ο φυσιολατρικός τουρισμός διαφοροποιούνται από τον γενικό περιηγητικό τουρισμό και εμφανίζονται σαν νέες μορφές τουρισμού.

- Σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις, η εμφάνιση των Διεθνών Εκθέσεων προσελκύει μεγάλο αριθμό επισκεπτών και έτσι σιγά-σιγά συγκροτείται μια ακόμη εναλλακτική μορφή τουρισμού ο εκθεσιακός τουρισμός.
- Τα θαλάσσια ταξίδια με τα μεγάλα και ταχυκίνητα πλοία μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, επιτρέπουν την εμφάνιση του διηπειρωτικού τουρισμού που σήμερα πλέον στηρίζουν αποκλειστικά τα αεροπλάνα.
- Η συνειδητοποίηση της Οικονομικής και Κοινωνικής διάστασης του τουρισμού. Αφυπνίζει τα κράτη τα οποία σπεύδουν να ιδρύσουν Δημόσιους Τουριστικούς Φορείς και τους τουριστικούς επιχειρηματίες που προσπαθούν να παράγουν νέα τουριστικά προϊόντα, καθώς και τους πολίτες που διεκδικούν πλέον δυναμικά το κοινωνικό αγαθό του τουρισμού (Σφακιανάκης,2000).

1.2.4 Η τέταρτη τουριστική περίοδος.

Η περίοδος αυτή αρχίζει από το τέλος του Β' Παγκόσμιου πόλεμου και ειδικά για τη χώρα μας από το 1950. Για άλλους τελειώνει το 1980 και για άλλους συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Είναι η περίοδος της γρήγορης έκρηξης του τουριστικού φαινομένου. Από το 1950 μέχρι το 1980, τα τουριστικά μεγέθη δεκαπλασιάστηκαν ή και εικοσπλασιάστηκαν. Σαν κυριότερες αιτίες της αύξησης αυτής μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Η ανάπτυξη των συγκοινωνιών και όλων των μεταφορικών μέσων (αυτοκινήτων, πλοίων, σιδηροδρόμων) ελαχιστοποίησαν την απόσταση μεταξύ των τόπων προέλευσης και προορισμού των τουριστών.
- Η αύξηση των εισοδημάτων των εργαζομένων και η μείωση των τιμών πολλών τουριστικών προϊόντων και κυρίως εκείνων του οργανωμένου τουρισμού (τουριστικών πακέτων).
- Το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης των πολιτών και η αύξηση του αριθμού εκείνων με πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Μελέτες έδειξαν ότι η τουριστική δραστηριότητα των ανθρώπων αυξάνεται ανάλογα με την εκπαίδευσή τους.
- Η είσοδος στην τουριστική αγορά των «ενεργών» συνταξιούχων, δηλαδή των ανθρώπων τρίτης ηλικίας καθώς επίσης και ομάδων πληθυσμού όπως φτωχοί και άτομα με ειδικές ανάγκες οι οποίοι είχαν αποκλεισθεί από την αγορά αυτή τα προηγούμενα χρόνια.
- Η αναγνώριση του τουρισμού σαν κοινωνικού αγαθού και η υποχρέωση της πολιτείας να προωθήσει την τουριστική ανάπτυξη και να κάνει τα τουριστικά προϊόντα προσιτά σε όλους.
- Η εμπορευματοποίηση του τουρισμού από τους τουριστικούς επιχειρηματίες που για να αυξήσουν τον αριθμό των τουριστών / πελατών τους εφαρμόζουν όλους τους νόμους και τα μέσα της αγοράς, των πωλήσεων και του marketing.
- Η αύξηση των οικογενειακών, ατομικών, κοινωνικών αναγκών καθώς και των ψυχοσωματικών επιβαρύνσεων ωθούν τους ανθρώπους που ζουν σε αστικά κέντρα να κάνουν τουρισμό και να αναζητήσουν μέσω αυτού την ελευθερία

τους στην εξοχή, στη θάλασσα, κτλ ώστε να βρουν την ισορροπία τους πνευματικώς και σωματικώς.

Η εξέλιξη του τουρισμού με τις διάφορες μορφές του, έφθασε στο έτος 1980 το οποίο συνδέθηκε με την αναθεώρηση της τουριστικής ιδέας και της μέχρι τότε τουριστικής πρακτικής και τότε άρχισε η τελευταία τουριστική περίοδος, η λεγόμενη σύγχρονη τουριστική περίοδος (Σφακιανάκης,2000).

1.2.5 Η σύγχρονη τουριστική περίοδος.

Ο τουρισμός με τη σύγχρονή του μορφή αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο. Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου έχει προσελκύσει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον τόσο των αναπτυγμένων χωρών, όσο και των αναπτυσσομένων. Ο τουρισμός σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει λύση για την αντιμετώπιση όλων των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων των χωρών που επιχειρούν να τον αναπτύξουν, έχει αποδειχθεί στην πράξη όμως ότι μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική τους ανάπτυξη ή/και μεγέθυνση. Άλλωστε αυτός είναι και ο σημαντικότερος λόγος που η ανάπτυξη του επιδιώκεται όλο και περισσότερο κυρίως από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο ότι τόσο η εξέλιξη του τουρισμού σε μια δυναμικά αναπτυσσόμενη βιομηχανία, όσο και η τρέχουσα οικονομική σημασία του δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται χωριστά, αλλά στο πλαίσιο του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για τον τριτογενή τομέα, δηλαδή του τομέα των υπηρεσιών, της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας.

Η αναπτυξιακή πορεία του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο υπήρξε εντυπωσιακή, αφού αναγνωρίζεται πλέον ως η μεγαλύτερη βιομηχανία του κόσμου από το 1997. Οι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτό ήταν κατά κύριο λόγο η αύξηση του εισοδήματος των ανθρώπων, ο περισσότερος ελεύθερος χρόνος στη διάθεση τους, η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Αυτά συνέβαλαν στο να αυξηθεί η εμβέλεια του διεθνούς τουρισμού, με την έννοια ότι με το πέρασμα του χρόνου ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι επισκέπτονται πιο απομακρυσμένους τουριστικούς προορισμούς (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

Αξίζει όμως να σημειώσουμε ότι, μαζικοποίηση τουρισμού υπάρχει όταν οι τουρίστες ανισοκατανέμονται στο χρόνο και στον τόπο και όχι όταν ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται. Η αύξηση του αριθμού των τουριστών πάντα είναι επιθυμητή όπως και η συνεχής τουριστική ανάπτυξη. Δεν είναι όμως επιθυμητή ούτε η εκδήλωση της τουριστικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της θερινής μόνο περιόδου και μόνο στους τουριστικούς προορισμούς και ούτε η ανεξέλεγκτη και απρογραμματίστη τουριστική ανάπτυξη. Γιατί η εκδήλωση της τουριστικής δραστηριότητας μόνο κατά τη θερινή περίοδο δημιουργεί το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας και η συγκέντρωση των τουριστών σε ορισμένους μόνο τόπους, έχει σαν αποτέλεσμα οι τόποι αυτοί να υπεραναπτύσσονται τουριστικά,

συχνά άναρχα και ανεξέλεγκτα και οι επιχειρηματίες φεύγουν με τα κέρδη τους και ο ντόπιος πληθυσμός και ο τόπος τους μένουν με τα σημάδια της καταστροφής.

Οι δυσμενείς επιδράσεις του μαζικού τουρισμού στο περιβάλλον και στο ντόπιο πληθυσμό άρχισαν να γίνονται ορατές τη δεκαετία του 1970 και αργότερα έγιναν πιεστικές και απαράδεκτες. Τότε πολλές ομάδες ανθρώπων έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου, όπως οπαδοί του Πράσινου Κινήματος (πράσινοι), διάφορες περιβαλλοντικές οργανώσεις, γιατροί και άνθρωποι που ανησυχούσαν για τους κινδύνους της υγείας που ενυπάρχουν στο μαζικό τουρισμό (αφροδίσια νοσήματα, AIDS κ.λπ.), κοινωνιολόγοι που ανησυχούσαν για την αλλοίωση των τοπικών κοινωνιών και πολλοί θεωρητικοί που έβλεπαν να αλλοιώνεται το στοιχείο της ελευθερίας του τουριστικού κινήματος και γενικά η τουριστική ιδέα. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι πρότειναν να επανεξεταστεί και να επαναξιολογηθεί ο τρόπος εκδήλωσης και άσκησης της τουριστικής δραστηριότητας και συγκεκριμένα πρότειναν να ληφθούν άμεσα μέτρα αντιμετώπισης του μαζικού τουρισμού. Έτσι δημιουργήθηκε μια τάση, που αργότερα έγινε συμπεριφορά πολλών τουριστών, τουριστικών φορέων και μελετητών, που άρχισαν να αναζητούν πιο φιλικές και ήπιες προς το περιβάλλον μορφές τουρισμού, που στο σύνολό τους συγκροτούν το λεγόμενο εναλλακτικό τουρισμό (Alternative Tourism).

Η φιλοσοφία του εναλλακτικού τουρισμού συνοψίζεται στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, στην ικανοποίηση των αναγκών του ντόπιου πληθυσμού και στη δυνατότητα των χωρών στις οποίες υπάρχουν οι τουριστικοί προορισμοί να παίρνουν αυτές τις αποφάσεις της τουριστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις δικές τους τουριστικές πολιτικές, και να μην οδηγούνται από τους μεγάλους τουριστικούς επιχειρηματίες (τους tours operators - ξενοδόχους) που συνήθως εξυπηρετούν πολυεθνικά ή ίδια οφέλη.

Στη σύγχρονη τουριστική περίοδο, υπάρχει η τάση περιορισμού του μαζικού τουρισμού και ενθάρρυνσης του εναλλακτικού τουρισμού. Ειδικότερα, καταβάλλεται προσπάθεια να ενθαρρυνθούν μορφές που μπορούν να αναπτυχθούν εκτός τουριστικών προορισμών. Η προσπάθεια αυτή τα τελευταία χρόνια καταβάλλεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (Π.Ο.Τ), την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε), τους Εθνικούς Τουριστικούς Φορείς αλλά και από πολλούς Ιδιωτικούς Φορείς (Σφακιανάκης,2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ.

2.1 Η διάκριση του τουρισμού σε βασικές κατηγορίες.

Λόγω του ότι το εύρος της τουριστικής αγοράς είναι μεγάλο μετά από μακροχρόνιες παρατηρήσεις τμηματοποιήθηκε η τουριστική αγορά με βάση τα γεωγραφικά, κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά και την τουριστική συμπεριφορά για να διευκολυνθεί η ανάλυση της και για να επιτευχθεί ένας καλός συνδυασμός τουριστικής αγοράς-τουριστικού προϊόντος και της προώθησης του. Για αυτό ο τουρισμός χωρίστηκε σε έξι βασικές κατηγορίες. Συγκεκριμένα, είναι οι παρακάτω:

α) Ο *ατομικός τουρισμός*. Χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση και εκτέλεση του ταξιδιού εκ μέρους των τουριστών και συνδυάζεται σε μεγάλο βαθμό, με ατομικά-ιδιωτικά μέσα μετακίνησης, όπως είναι τα αυτοκίνητα, τα αυτοκινούμενα τροχόσπιτα, τα σκάφη κ.λπ., τόσο κατά τη μετάβαση όσο και κατά την διάρκεια της παραμονής του τουρίστα στη χώρα του τουριστικού του προορισμού (Ηγουμενάκης, 2004). Η ανάπτυξη του ατομικού τουρισμού τα τελευταία χρόνια βασίζεται ολοένα και περισσότερο στο σύστημα ΙΤ (individual inclusive tours), όπως και στην περίπτωση του συστήματος GIT (group inclusive tours), το οποίο προσφέρει σε μεμονωμένα άτομα τουριστικά πακέτα, που στην απλούστερη τους μορφή περιλαμβάνουν, τον προορισμό, το μεταφορικό μέσο, το κατάλυμα και το πρόγευμα. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών συστημάτων βρίσκεται στον τρόπο με τον οποίο ο τουρίστας ταξιδεύει στον τουριστικό προορισμό που επιθυμεί να επισκεφτεί. Συγκεκριμένα, με το σύστημα GIT ο τουρίστας ταξιδεύει στον τουριστικό προορισμό της επιλογής του ομαδικά, ενώ με το σύστημα ΙΤ μεμονωμένα (Ηγουμενάκης, 2004).

β) Ο *μαζικός τουρισμός*. Είναι η κατηγορία εκείνη του τουρισμού που χαρακτηρίζεται από ομαδικότητα συμμετοχής τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας. Σε καμιά περίπτωση δεν συνδέεται αποκλειστικά με τον τύπο τουρισμού διακοπών-αναψυχής μακράς διαμονής. Ο συλλογικός-ομαδικός χαρακτήρας του μαζικού τουρισμού αναφέρεται στον τρόπο οργάνωσης και εκτέλεσης της τουριστικής μετακίνησης, καθώς επίσης και στην συγκέντρωση των τουριστών στους τόπους της πρόσκαιρης βραχυχρόνιας διαμονής τους. Ο τουρίστας εντάσσεται σε ομάδες περισσότερο ή λιγότερο ομοειδών τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών και συμμορφώνεται προς ορισμένα σχήματα συμπεριφοράς, εξασφαλίζοντας έτσι ταυτόχρονα ένα μίνιμουμ ικανοποίησης που προσφέρει η καλή οργάνωση και εκτέλεση του ταξιδιού εκ μέρους των tour operators. Τη βάση ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού αποτελεί σήμερα το σύστημα GIT (group inclusive tours), που προσφέρει αλληλεξαρτώμενες και ολοκληρωμένες τουριστικές υπηρεσίες, δηλαδή τουριστικά πακέτα, που στην απλούστερη τους μορφή

περιλαμβάνουν τον τουριστικό προορισμό, το μεταφορικό μέσο, το κατάλυμα, το πρόγευμα, κ.α. (Ηγουμενάκης, 2004).

γ) Ο *εσωτερικός τουρισμός*. Αυτό το είδος τουρισμού πραγματοποιείται από τον ντόπιο πληθυσμό μιας χώρας μέσα πάντα, στα φυσικά της όρια, δηλαδή μέσα στην επικράτεια της. Συνήθως, ο εσωτερικός τουρισμός αναπτύσσεται περισσότερο κατά την διάρκεια των κοινών διακοπών και αργιών, όπως την περίοδο των Χριστουγέννων, του Πάσχα και μέσα καλοκαιριού. Η μορφή αυτή τουρισμού είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη για την χώρα διότι συγκρατείται η εκροή συναλλάγματος εγχώρια λόγω του ότι ο ντόπιος πληθυσμός δεν πραγματοποιεί διακοπές έξω από την χώρα. Επίσης για να αναπτυχθεί ο εσωτερικός τουρισμός, απαιτούνται κυρίως προσιτές τιμές στα καταλύματα και μέσα μεταφοράς (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

δ) Ο *εξωτερικός ή διεθνής τουρισμός*. Πραγματοποιείται από άτομα που διαμένουν μόνιμα σε μια χώρα και την εγκαταλείπουν προσωρινά για να επισκεφτούν κάποια άλλη ή άλλες χώρες για τουριστικούς λόγους και με αυτόν τον τρόπο να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες τουριστικές ανάγκες τους. Εξωτερικό τουρισμό έχει οποιαδήποτε χώρα, όταν οι μόνιμοι κάτοικοι άλλων χωρών την επισκέπτονται ή όταν μόνιμοι κάτοικοι της επισκέπτονται άλλες χώρες για τουριστικούς λόγους. Όταν οι μόνιμοι κάτοικοι μια ξένης χώρας επισκέπτονται μια χώρα για τουριστικούς λόγους, τότε ο εξωτερικός τουρισμός που κάνουν χαρακτηρίζεται ως *ενεργητικός*, γιατί κύριο χαρακτηριστικό του είναι η εισροή συναλλάγματος, για την οποία ενδιαφέρονται λίγο-πολύ όλες οι χώρες, κυρίως όμως εκείνες των οποίων οι οικονομίες βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της ανάπτυξης. Αντίθετα, όταν οι μόνιμοι κάτοικοι μιας χώρας επισκέπτονται μια άλλη χώρα για τουριστικούς λόγους, ο εξωτερικός τουρισμός που κάνουν χαρακτηρίζεται ως *παθητικός* και αυτό γιατί χαρακτηριστικό της είναι εκροή πολύτιμου συναλλάγματος (Ηγουμενάκης, 2004).

ε) Ο *συνεχής τουρισμός*. Ο συνεχής τουρισμός διαρκεί όλο το χρόνο, που σημαίνει ότι σε καμιά περίπτωση δεν επηρεάζονται οι δραστηριότητες του από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν όλες τις εποχές. Οι αντιπροσωπευτικότερες μορφές τουρισμού αυτής της κατηγορίας είναι ο συνεδριακός τουρισμός, ο τουρισμός κινήτρων, ο τουρισμός εκθέσεων, ο τουρισμός πόλης και ο μορφωτικός τουρισμός (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, 2004).

στ) Ο *εποχικός τουρισμός*. Χαρακτηριστική διάκριση του εποχικού τουρισμού είναι ότι δεν διαρκεί όλο το χρόνο. Οι δραστηριότητες του επηρεάζονται σημαντικά από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε διαφορετικές εποχές γι' αυτό το λόγο και αναστέλλονται για ένα μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα κάθε έτος. Οι αντιπροσωπευτικότερες μορφές τουρισμού αυτής της κατηγορίας είναι ο γενικός τουρισμός κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, ο τουρισμός παραχείμασης και ο τουρισμός χειμερινών σπορ (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, 2004).

2.2 Τα είδη των τουριστών.

Τα άτομα που ταξιδεύουν χαρακτηρίζονται γενικά ως ταξιδιώτες (*travelers*). Για τα άτομα που ταξιδεύουν για τουρισμό χρησιμοποιείται ο όρος επισκέπτης (*visitor*). Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (Π.Ο.Τ) ο όρος ταξιδιώτης (*visitor*) διαχωρίζεται στους:

α) *Τουρίστες (tourists)*. Περιλαμβάνει όλους τους επισκέπτες (*visitors*), ημεδαπούς ή αλλοδαπούς οι οποίοι είναι προσωρινοί επισκέπτες και παραμένουν τουλάχιστον 24 ώρες με διανυκτέρευση και όχι περισσότερο από ένα έτος στη χώρα ή την περιοχή που επισκέπτονται.

β) *Εκδρομείς/ημερήσιους επισκέπτες (excursionist, same-day visitor)*. Περιλαμβάνει ημεδαπούς ή αλλοδαπούς, οι οποίοι είναι προσωρινοί επισκέπτες και παραμένουν λιγότερο από 24 ώρες στη χώρα ή την περιοχή που επισκέπτονται, χωρίς να πραγματοποιούν καμιά διανυκτέρευση. Στη κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται όσοι ταξιδεύουν με κρουαζιερόπλοια, οι επιβάτες τρένων (οι οποίοι συμμετέχουν σε ένα ομαδικό πρόγραμμα και διαμένουν στο τρένο.) Πρέπει όμως να πούμε ότι οι επισκέπτες διακρίνονται:

β1) *Σε διεθνείς επισκέπτες (international visitors)*. Άτομα που ταξιδεύουν σε μια χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία ζουν όχι για περισσότερο από 12 μήνες και που ο σκοπός της επίσκεψης τους αφορά άσκηση δραστηριότητας για την οποία θα αποζημιωθούν.

β2) *Σε εγχώριους επισκέπτες (domestic visitors)*. Άτομα που ζουν σε μια χώρα και ταξιδεύουν σε ένα άλλο μέρος της ίδιας χώρας, όχι για περισσότερο από 12 μήνες και ο λόγος της επίσκεψης τους είναι η άσκηση δραστηριότητας για την οποία θα ζητήσουν αποζημίωση. Οι εγχώριοι επισκέπτες μπορεί να είναι επισκέπτες που διανυκτερεύουν ή επισκέπτες μιας ημέρας (Βενετσανοπούλου, 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ.

3.1 Η σημασία του τουρισμού ως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.

Παλαιότερα και μέχρι το πρώτο μισό του 20ού αιώνα, ο τουρισμός αποτελούσε ένα οικονομικό φαινόμενο περιορισμένης έκτασης και σημασίας, που υπήρχε λίγο-πολύ σε λανθάνουσα κατάσταση. Η παραγωγική του δραστηριότητα, ως κλάδου της οικονομίας, ήταν κυριολεκτικά ασήμαντη, η δε ανάπτυξη του απρογραμμάτιστη. Για να φτάσει όμως ο τουρισμός στα σημερινά του επίπεδα ανάπτυξης ή μεγέθυνσης και να αποκαλυφθεί η οικονομική του σημασία, χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια. Η εξέλιξη του πάντως η οποία σε πολλές περιπτώσεις υπήρξε εντυπωσιακή, του εξασφάλισε δίκαια μια καίρια θέση ανάμεσα στις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες του ανθρώπου.

Σε πολλές χώρες και ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες, ο τουρισμός αποτελεί, όπως είναι γνωστό, αν όχι την αξιολογότερη συναλλαγματοφόρα πηγή τους, τουλάχιστον μια από τις σημαντικότερες. Όπως είναι γνωστό, τα χρήματα που ξοδεύουν οι ξένοι και οι ντόπιοι τουρίστες σε έναν τουριστικό προορισμό διοχετεύονται μέσω των τουριστικών επιχειρήσεων σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας για την αγορά των προϊόντων που παράγουν, όπως για παράδειγμα αγροτικά, βιομηχανικά κ.λπ., καθώς επίσης άυλα προϊόντα, δηλαδή υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να τονώνεται σημαντικά η εγχώρια παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα.

Πέρα από σημαντικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, ο τουρισμός είναι και σημαντικός εργοδότης, αυτό γιατί η ανάπτυξη ή μεγέθυνση του σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο είναι στενά συνυφασμένη και με τη δημιουργία ικανοποιητικού αριθμού θέσεων εργασίας, έστω και αν αυτές έχουν τις περισσότερες φορές εποχικό χαρακτήρα. Έτσι, δημιουργώντας θέσεις εργασίας, ο τουρισμός δημιουργεί έσοδα για τους πληθυσμούς των περιοχών στις οποίες αναπτύσσεται. Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει και στην εξομάλυνση του εισοδήματος τόσο σε προσωπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ιδιαίτερα δε σε περιοχές που διακρίνονται για το χαμηλό δείκτη της οικονομικής τους δραστηριότητας και το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα των πληθυσμών τους. Η ανάπτυξη του τουρισμού στις περιοχές αυτές προκαλεί αξιόλογες εισροές, συγκεκριμένα προσφέρει χρήματα στους τόπους που πραγματοποιείται, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων κυκλοφορεί μέσα σε αυτούς, καθώς επίσης φέρνει έσοδα στην τοπική αυτοδιοίκηση και γενικότερα στο κράτος.

Αναμφίβολα ο τουρισμός αποτελεί παράγοντα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης των χωρών του πλανήτη μας. Αυτό όμως σε

καμιά περίπτωση δε σημαίνει ότι ο τουρισμός αποτελεί πανάκεια για τα οικονομικά προβλήματα τόσο των αναπτυγμένων όσο και των αναπτυσσομένων χωρών. Οι θετικές επιδράσεις του τουρισμού στις οικονομίες των χωρών για τις οποίες γίνεται λόγος, γίνονται αισθητές μόνο όταν η επιχειρούμενη ανάπτυξη ή μεγέθυνση του πραγματοποιείται ορθολογιστικά, προγραμματισμένα και κυρίως όταν ελέγχεται, αλλά παράλληλα και όταν συνοδεύεται από μια προσπάθεια ανάπτυξης ή μεγέθυνσης του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας τους. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζονται και οι οποίες αρνητικές επιδράσεις του τουρισμού (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, 2004).

3.2 Το κοινωνικό φαινόμενο του τουρισμού.

Ο τουρισμός με την σημερινή του έκταση αποτελεί πια φαινόμενο. Ο σύγχρονος άνθρωπος έκανε πια ανάγκη του την πρόσκαιρη μετακίνηση του από την μόνιμη κατοικία του σε άλλους τόπους της χώρας του ή άλλης χώρας. Η σημερινή σύγχρονη ζωή των πόλεων κουράζει τον άνθρωπο και αυτός επιδιώκει την ανακούφιση και την χαλάρωση. Η άφθονη παροχή σύγχρονων απολαύσεων οδηγεί τον πολιτισμένο άνθρωπο σε μια φυγή, η οποία ικανοποιείται με το τουριστικό ταξίδι. Έτσι φθάνουμε στην εποχή στην οποία δικαιολογούνται η σπατάλη χρημάτων για άτομα και οικογένειες με περιορισμένους οικονομικούς πόρους όταν γίνεται για χάρη της ψυχαγωγίας του τουρισμού.

Πολλές είναι οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να δοθεί ένας επακριβής ορισμός του τουρισμού. Από τα κύρια χαρακτηριστικά του, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά και συγκεκριμένα τα εξής:

- Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχαγωγικών τους αναγκών.
- Οι διάφορες μορφές του τουρισμού περιλαμβάνουν απαραίτητα δύο βασικά στοιχεία: το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν, συμπεριλαμβανομένου της διατροφής.
- Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους μέσα σε λίγες, μέρες εβδομάδες ή μήνες.
- Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους, δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους.

Έτσι όπως σε κάθε μεγάλη εκδήλωση κοινωνικού φαινομένου βλέπουμε να ξεπηδούν τα διάφορα καινούργια επαγγέλματα για την ικανοποίηση των αναγκών

που δημιουργούνται, αλλά και το κέρδος, έτσι στην κοινωνική εκδήλωση του φαινομένου του τουρισμού, δημιουργήθηκαν καινούργια επαγγέλματα, που αυξάνονται διαρκώς σε ειδικότητες και απασχόληση (Ανδριώτης,2009).

3.3 Οι θετικές και αρνητικές συνέπειες του τουρισμού.

Με τον όρο *συνέπειες του τουρισμού* περιγράφονται όλες οι αλλαγές που σημειώνονται στην οικονομία, στην κοινωνία, στον πολιτισμό και το περιβάλλον των περιοχών ή των χωρών που αναπτύσσεται ο τουρισμός και σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του τουριστικού τομέα. Η ανάπτυξη του τουρισμού σε μια χώρα προκαλεί όχι μόνο θετικές αλλά και αρνητικές επιπτώσεις. (Κοκκώσης, Τσάρτας, 2001).

3.3.1 Οι θετικές συνέπειες στην οικονομία.

- Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη του κράτους.
- Φορολογικά έσοδα για το κράτος.
- Δημιουργεί νέες θέσεις απασχόλησης το οποίο δημιουργεί έσοδα στους ανθρώπους και ένα μεγάλο ποσοστό ανέργων όπως οι νέοι και οι γυναίκες απασχολούνται έστω και εποχικά.
- Συμβάλλει στην ανάπτυξη πολλών κλάδων της οικονομίας μέσα από τις πολλαπλασιαστικές του επιδράσεις στους άλλους κλάδους της οικονομίας.
- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης.
- Ενίσχυση της οικονομίας στην περιφέρεια.
- Αυξάνει την ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες. (Αλεξανδράκη,Κριτσωτάκη,2000).

3.3.2 Οι θετικές συνέπειες στη κοινωνία.

- Στη διεύρυνση των κοινωνικών σχέσεων.
- Στην ισοκατανομή πληθυσμού-Αποφυγή αστικοποίησης.
- Στην αναδιοργάνωση του επαγγελματικού πλαισίου και της κατάρτισης.
- Στην ποιοτική αναβάθμιση περιοχών.
- Στη λήψη μέτρων κοινωνικής πρόνοιας. (Βενετσανοπούλου,2006)

3.3.3 Οι θετικές συνέπειες στο περιβάλλον.

- Βελτίωση της περιβαλλοντικής ποιότητας μέσω συστηματικών ελέγχων, όπως για παράδειγμα οι έλεγχοι στις οργανωμένες ακτές και μαρίνες με το πρόγραμμα: Γαλάζιες Σημαίες της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης.
- Green key eco-label: Οικολογικό σήμα ποιότητας για ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες τηρούν ορισμένες απαιτήσεις οικολογικής χροιάς από το Διεθνές Ίδρυμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (FEE).
- Διατήρηση σημαντικών φυσικών χώρων.
- Βελτίωση της υποδομής αεροδρομίων, οδικών δικτύων, συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών κ.λπ. μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού (Αποστολόπουλος και Σδράλη, 2009).

3.3.4 Οι θετικές συνέπειες στον πολιτισμό.

- Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Επαφή με αξίες του παρελθόντος.
- Πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες.
- Αμοιβαία ανταλλαγή πολιτιστικών αξιών.
- Εκμάθηση και χρήση ξένων γλωσσών.
- Στροφή σε ξεχασμένα επαγγέλματα και τέχνες.
- Διατήρηση της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. (Βενετσανοπούλου,2006)

3.3.5 Οι αρνητικές συνέπειες στην οικονομία.

- Μεγάλο δημοσιονομικό κόστος λόγω της χορήγησης επιδομάτων ανεργίας τους χειμερινούς μήνες.
- Κερδοσκοπικός χαρακτήρας του ομαδικού τουρισμού.
- Οικονομική εκμετάλλευση και κερδοσκοπία των ντόπιων σε βάρος του τουρίστα (Αποστολόπουλος,Σδράλη,2009).

3.3.6 Οι αρνητικές συνέπειες στην κοινωνία και στον πολιτισμό.

- Βιομηχανοποίηση της εξυπηρέτησης του τουρίστα και επίσης τυποποίηση των τοπικών παραδόσεων και της κουλτούρας.
- Σύγκρουση ηθών.
- Οι πάσης φύσεως θόρυβοι.
- Μιμητισμός
- Ξενοφοβία και απόρριψη των τουριστών από τους ντόπιους.
- Έλλειψη προσωπικής επικοινωνίας μεταξύ ντόπιων και τουριστών.
- Αύξηση της εγκληματικότητας.
- Υποβάθμιση της ποιότητας των αγαθών λόγω της αυξημένης ζήτησης και προσφοράς.
- Η εντατικοποίηση του πληθυσμού λόγω των ρυθμών εργασίας της εποχικότητας του τουρισμού.
- Προβλήματα προσαρμογής.
- Υποβάθμιση της εθνικής γλώσσας και ανάμειξη με ξένες γλώσσες.
- Διατάραξη του ρυθμού ζωής των ντόπιων.
- Εξάλειψη παραδοσιακών επαγγελμάτων και εγκατάλειψη παλαιότερων παραγωγικών ασχολιών για χάρη του τουρισμού.
- Εγκατάλειψη των τοπικών παραδόσεων και του τοπικού πολιτισμού.
- Δυσμενείς επιδράσεις στους νέους.
- Η διάδοση σεξουαλικών μεταδιδόμενων νοσημάτων όπως το AIDS, ιδιαίτερα όταν υπάρχει πορνεία στην τοπική κοινωνία και τείνει να δημιουργείται ένα συγκεκριμένο είδος τουρισμού (Βενετσανοπούλου,2006).

3.3.7 Οι αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον.

- Υποβάθμιση περιοχών λόγω του υπερβολικά μεγάλου αριθμού των επισκεπτών που δέχονται.
- Συμβολή στην αύξηση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
- Αύξηση της ρύπανσης στη θάλασσα, στον αέρα και στο έδαφος.
- Διατάραξη ενός οικοσυστήματος από την εισαγωγή κάποιου είδους χλωρίδας ή πανίδας σε αυτό. (Στην Κρήτη για παράδειγμα έγιναν εισαγωγές φοινικόδεντρων για καλλωπιστικούς λόγους με αποτέλεσμα να έχουν προσβληθεί πολλοί φοίνικες του νησιού με ένα σκαθάρι το οποίο απειλεί με εξαφάνιση τον πληθυσμό του κρητικού φοίνικα.) (Ανδριώτης, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.

4.1 Ορισμός εναλλακτικού τουρισμού.

Με τον όρο «εναλλακτικές μορφές τουρισμού», αναφερόμαστε στον τουρισμό που σχετίζεται με εναλλακτικές μορφές, αφενός σε οργανωτικό επίπεδο και αφετέρου όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των τουριστικών δραστηριοτήτων που ζητούν οι επισκέπτες. Ο εναλλακτικός τουρισμός περιλαμβάνει κίνητρα τα οποία συνδέονται με συγκεκριμένα θέματα όπως: φυσιολατρία, ταξίδια περιπέτειας, αθλητικές δραστηριότητες, περιήγηση, περιβάλλον, γνωριμία με την τοπική παράδοση, απόλαυση της θέας ενός τοπίου σε περιοχές με μη μολυσμένο περιβάλλον ή πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, κτλ. Διαφοροποιεί το τουριστικό προϊόν και το κάνει μοναδικό και ελκυστικό. Ο εναλλακτικός τουρισμός θέλει να κάνει τον καθένα να «αισθάνεται σαν το σπίτι του» και να νιώθει οικεία με τα τοπία, τις τροφές, τα τραγούδια, το χορό, την ζωγραφική, την οδοιοπορία, τον αθλητισμό, κτλ. Επίσης πρέπει να αναφέρουμε ότι στις εναλλακτικές μορφές ο τουρίστας συχνά επιλέγει ένα τρόπο οργάνωσης και διεξαγωγής του ταξιδιού στον οποίο κυριαρχεί η αυτονομία στις επιλογές και η περιήγηση με μικρή ή ελάχιστη χρήση υπηρεσιών οργανωμένου τουρισμού και η δημιουργία μιας ειδικής υποδομής που εξυπηρετεί το συγκεκριμένο τουρίστα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στόχος του εναλλακτικού τουρισμού είναι η επιμήκυνση της τουριστικής δραστηριότητας σε 12 μήνες και η εκμετάλλευση των περιοχών οι οποίες δεν συνδέονται στενά με δραστηριότητες παραδοσιακών μορφών τουρισμού.

Ωστόσο δεν υπάρχει ένας ορισμός του εναλλακτικού τουρισμού αποδεκτός σε διεθνές επίπεδο από όλους, δηλαδή όσους με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο εμπλέκονται στην υπόθεση της «βιομηχανίας» του τουρισμού. Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ο τουρισμός που διαφοροποιείται από τις συνηθισμένες σκληρές μορφές τουρισμού (μαζικός τουρισμός) (Κοκκώσης, Τσάρτας, 2001).

4.2 Θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά εναλλακτικού τουρισμού.

Κάθε μορφή τουριστικής ανάπτυξης επιφέρει μια σειρά από επιπτώσεις. Από αυτόν τον κανόνα δε θα μπορούσε να εξαιρεθεί ο εναλλακτικός τουρισμός. Από την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού και την προέλευση των τουριστών σε ένα προορισμό της υπαίθρου, προκύπτουν διάφορες επιπτώσεις στο χώρο και στην κοινωνία. Σύμφωνα με τον Ανδριώτη(2009):

4.2.1 Θετικά χαρακτηριστικά.

α) Οικονομικά:

- Δημιουργία εισοδημάτων και θέσεων εργασίας.
- Δημιουργία διασυνδέσεων με άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας.
- Αύξηση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων από την τουριστική κατανάλωση.
- Περιφερειακή ανάπτυξη.
- Οικονομικά οφέλη από τη βιώσιμη χρήση των προστατευόμενων περιοχών.

β) Περιβαλλοντικά:

- Αυξημένα κίνητρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την αποκατάσταση βιοτόπων.
- Αναβάθμιση των βιοτόπων και των πολιτιστικών μνημείων (μέσω καλύτερης διαχείρισης και ελέγχου, πληρωμής εισιτηρίων εισόδου κτλ.)
- Αύξηση και βελτίωση της υποδομής και των υπηρεσιών προς χρήση από τον ντόπιο πληθυσμό.

γ) Κοινωνικοπολιτιστικά:

- Αύξηση της συνειδητότητας των τουριστών και του ντόπιου πληθυσμού για τους κοινωνικό-πολιτιστικούς πόρους μιας περιοχής.
- Εμπλουτισμός της πολιτιστικής ταυτότητας.

4.2.2 Αρνητικές επιπτώσεις.

α) Οικονομικές:

- Αύξηση τρεχουσών δαπανών για την συντήρηση της υποδομής, την προώθηση, κτλ.
- Αστάθεια εισοδημάτων.
- Εμπορευματοποίηση της άγριας πανίδας και γλωρίδας, καθώς και πολιτισμού.

β) Περιβαλλοντικές:

- Υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας.
- Γρήγοροι ρυθμοί ανάπτυξης.
- Αυξημένες πιέσεις στη χρήση των φυσικών πόρων από την άσκηση λιγότερο ήπιων μορφών τουρισμού.

γ) Κοινωνικοπολιτιστικές:

- Υιοθέτηση ενός ξενόφερτου συστήματος αξιών και εκτόπιση των τοπικών πολιτισμικών στοιχείων.
- Απώλεια του ελέγχου των πλουτοπαραγωγικών πόρων από τους ντόπιους.
- Πιθανή δυσαρέσκεια και ανταγωνισμός μεταξύ των ντόπιων.

Όπως είναι φανερό ο εναλλακτικός τουρισμός επιφέρει περισσότερες θετικές επιπτώσεις από τον μαζικό. Στον εναλλακτικό τουρισμό οι αριθμοί των τουριστών που επισκέπτονται έναν προορισμό είναι σχετικά μικροί και επομένως οι αρνητικές επιπτώσεις περιορίζονται στο ελάχιστο. Παρόλο όμως που ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται ως μια ήπια μορφή τουριστικής ανάπτυξης με πολλά οφέλη για έναν τουριστικό προορισμό, αυτό δε σημαίνει ότι δεν προκαλεί καταστροφές. Δεν υπάρχει καμία μορφή τουρισμού που να μην επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, την κοινωνία και τον πολιτισμό. Το βασικό θέλημα του εναλλακτικού τουρισμού είναι το μη αστικό περιβάλλον και πιο συγκεκριμένα αυτό που σχετίζεται με τη φύση. Για την ανάπτυξη λοιπόν του εναλλακτικού τουρισμού οι επενδύσεις δεν πρέπει να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, την κοινωνία και τον πολιτισμό μιας κοινωνίας υποδοχής, αλλά θα πρέπει να βρίσκονται σε σύμπνοια με την φύση και την πολιτιστική κληρονομιά (Ανδριώτης, 2009).

4.3 Τα κίνητρα του εναλλακτικού τουρίστα.

Το πρώτο διαφοροποιητικό χαρακτηριστικό του εναλλακτικού τουρισμού αποδίδεται στον τουρίστα ως άτομο και στο κίνητρο ή ομάδα κινήτρων που τον οδηγεί στην επιλογή κάποιου ταξιδιού. Το κίνητρο για διακοπές γεννιέται από την ύπαρξη κάποιας ανάγκης. Συνεπώς, το κίνητρο αποτελεί την κινητήρια δύναμη που ωθεί κάποιο άτομο στην εκπλήρωση αυτής της ανάγκης. Η ομάδα των κινήτρων που οδηγούν σε εναλλακτικό τουρισμό συνδέεται άμεσα με πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης τα οποία διαφέρουν ριζικά από αυτά που έχει επιβάλλει ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός. Συγκεκριμένα τα κίνητρα που ωθούν κάποιο άτομο σε εναλλακτικό τύπο ταξιδιού είναι διαφορετικά από τα κίνητρα του συνηθισμένου μαζικού. Ο εναλλακτικός τουρίστας έχει διαφορετικής μορφής κίνητρα που μπορούν να νοηθούν ως αυτά του λεγόμενου ενεργητικού τύπου τουρισμού (περίπατος, αναρρίχηση, τουρισμός περιπέτειας), εξερευνητικού χαρακτήρα και συνάντησης (ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι, συναναστροφή με τους ντόπιους κατοίκους, τον αυτόχθον πολιτισμό και τα ήθη και έθιμα) και δεσμευτικού χαρακτήρα (εθελοντικές υπηρεσίες σε κράτη του εξωτερικού, προσφορά βοήθειας και ενίσχυσης, συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές, εργασιακές κατασκηνώσεις) (Ανδριώτης, 2009).

4.3.1 Ο εναλλακτικός τουρίστας.

Στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι διακοπές δεν πραγματοποιούνται σαν μια μεμονωμένη προσπάθεια φυγής από την καθημερινότητα αλλά το ταξίδι αποκτάει κάποιο νόημα με κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντολογικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις. Συνοπτικά, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού «καταγράφουν την έμφαση που δίνεται στα κίνητρα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την αυτονομία στο ταξίδι» (Τσάρτας,1996).

Ο εναλλακτικός τουρίστας δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «πελάτης» ή «καταναλωτής» αφού διαφέρει από τα καθιερωμένα πρότυπα του φθηνού μαζικού τουρισμού, ενώ είναι γεγονός ότι ο εναλλακτικός τουρισμός προσφέρει μια εναλλαγή από τον καθιερωμένο τρόπο ζωής. Οι εναλλακτικοί τουρίστες αποτελούν ένα τμήμα της αγοράς με διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά στα κίνητρα. Οι διαφορές των εναλλακτικών τουριστών, από όλα σχεδόν τα άλλα είδη τουρισμού, τείνει να τους απομονώνει σε ευδιάκριτες κατηγορίες που η κάθε μια απ'αυτές παρουσιάζει τις δικές της ιδιαιτερότητες (Ανδριώτης,2009).

4.4 Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ως λύση οικονομικών και άλλων προβλημάτων.

Για να μπορέσουν να ξεπεραστούν σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τουριστικές οικονομίες των χωρών, μεταξύ των άλλων και της Ελλάδας, οι πολιτικές τους εξουσίες αποφασίζουν να αναπτύξουν ορισμένες δυναμικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού που σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους θα δώσουν διέξοδο στα αδιέξοδα των τουριστικών τους οικονομιών, ακόμη και οριστικές λύσεις σε χρόνια προβλήματα που αυτές αντιμετωπίζουν (Ηγουμενάκης, 1997).

Οι περισσότεροι γνωστές και ευρύτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι οι παρακάτω:

4.4.1 Γενικός τουρισμός.

Ο γενικός τουρισμός ή τουρισμός διακοπών-αναψυχής, αποτελεί μια δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου του ατόμου που σχετίζεται στενά με την ανάγκη ή την επιθυμία που έχει αυτό για ανάπαυση και αναψυχή. Αυτή η μορφή τουρισμού είναι αναμφίβολα η σημαντικότερη τόσο από άποψης μεγέθους στο σύνολο της τουριστικής αγοράς, όσο και από άποψης αναγκών σε πόρους και υπηρεσίες που απαιτούνται για την καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστών. Ο γενικός τουρισμός διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

α) Σε *τουρισμό περιήγησης*. Ο τουρίστας μετακινείται τον περισσότερο χρόνο των διακοπών του από χώρα σε χώρα ή/και από περιοχή σε περιοχή στην ίδια μοναδική χώρα τουριστικού προορισμού.

β) Σε *τουρισμό διαμονής*. Ο τουρίστας παραμένει στην ίδια συγκεκριμένη περιοχή ή τόπο της χώρας τουριστικού προορισμού σε όλη τη διάρκεια των διακοπών του.

γ) Σε *τουρισμό μικτού χαρακτήρα*. Αυτό το είδος τουρισμού περιλαμβάνει τουρισμό περιήγησης και τουρισμό διαμονής.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του γενικού τουρισμού που, όπως είναι γνωστό, αποτελεί την πιο προσοδοφόρα μορφή του σύγχρονου τουρισμού, είναι η δημιουργία μιας κατάλληλης υποδομής, όπως για παράδειγμα η κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων, η ύπαρξη αναπτυγμένου συγκοινωνιακού δικτύου και σύγχρονων μεταφορικών μέσων, η επάρκεια ψυχαγωγίας και διασκέδασης, η δυνατότητα για ψώνια και κατά προτίμηση αφορολόγητων ειδών, η κατάλληλη εκπαίδευση των στελεχών και του ειδικευμένου προσωπικού που απασχολούνται στην τουριστική βιομηχανία κλπ (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, 2004).

4.4.2 Τουρισμός Υπαίθρου.

Ύπαιθρος ή εξοχή είναι η ευρύτερη περιοχή του φυσικού περιβάλλοντος, εκτός από τις αστικές περιοχές και τη θάλασσα. Αυτή η περιοχή αποτελείται από πιο μικρές περιοχές με διαφορετική μορφολογία και όσον αφορά τον τουρισμό αναπτύσσονται διαφορετικές τουριστικές δραστηριότητες που συγκροτούν τις διάφορες εναλλακτικές μορφές του τουρισμού Υπαίθρου. Οι κυριότερες από αυτές τις μορφές είναι: Ο Αγροτικός τουρισμός ή Αγροτουρισμός που αναπτύσσεται σε γεωργικές περιοχές, ο γεωργικός τουρισμός που αναπτύσσεται σε γεωργικές περιοχές, ο φυσιογνωστικός τουρισμός που αναπτύσσεται σε περιοχές με σκοπό οι τουρίστες να αποκτήσουν γνώσεις για τη φύση, ο τουρισμός παρατήρησης χλωρίδας και πανίδας που αναπτύσσεται σε περιοχές όπως υγροβιότοποι, οικοσυστήματα με ιδιαίτερη πανίδα κ.α., ο περιπατητικός τουρισμός που αναπτύσσεται σε περιπατητικά μονοπάτια της Υπαίθρου, ο τουρισμός αθλημάτων υπαίθρου (όπως ιππασία, κνήγι, ποδηλασία, κατάβαση ποταμών), ο περιηγητικός και εκδρομικός τουρισμός όταν η περιήγηση ή η εκδρομή γίνεται στην ύπαιθρο, ο τουρισμός περιπέτειας στην ύπαιθρο (τουρισμός της άγριας ζωής επιβίωσης, διάβασης φαραγγίων, δασών), ο οικολογικός τουρισμός ή οικοτουρισμός. Οι παραπάνω μορφές έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, τον τουριστικό προορισμό που είναι η ύπαιθρος, αλλά κατηγοριοποιούνται και εξετάζονται ξεχωριστά βάσει των επικρατούντων χαρακτηριστικών τους (Σφακιανάκης, 2000).

4.4.3 Αγροτικός τουρισμός ή Αγροτουρισμός.

Ο όρος «αγροτουρισμός» ή «αγροτικός τουρισμός» ή «πράσινος τουρισμός» περιλαμβάνει ένα σύνολο τουριστικών δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται σε αγροτικό χώρο και στηρίζονται στην αξιοποίηση των φυσικών, ανθρώπινων και πολιτιστικών τοπικών πόρων. Ειδικότερα ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό, από τους απασχολούμενους κυρίως στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα παραγωγής σε οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μικρές τουριστικές μονάδες παροχής αγαθών και υπηρεσιών. Ο αγροτικός τουρισμός στηρίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ανθρώπινων τοπικών πόρων, ικανοποιεί εξειδικευμένες προσωπικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου συμβάλλει στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και της τοπικής οικονομίας και στην άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου (Βενετσανοπούλου, 2006).

Σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική και εμπειρία, ο αγροτικός τουρισμός διακρίνεται σε δύο βασικές μορφές:

- Στις *διακοπές αγροικιών*. Καλύπτει υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροκτήματα, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στη ζωή των αγροτών και στις αγροτικές δραστηριότητες γενικότερα.
- Το σύστημα *κλίνη και πρόγραμμα*. Αφορά τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και ενοικιαζόμενων δωματίων σε έξω - αστικούς μικροσυννοικισμούς, όχι απαραίτητα αγροτικού χαρακτήρα, για τη φιλοξενία τουριστών. (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

Ο αγροτουρισμός συμβάλλει τα μέγιστα στην τοπική ανάπτυξη. Η δημιουργία ξενώνων και η στελέχωσή τους σημαίνει νέες θέσεις εργασίας και η ανάπτυξη του αγροτουρισμού σημαίνει πρόσθετα κέρδη στον αγροτικό χώρο και συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Επίσης σημαίνει και αύξηση της «κοινωνικής ζωής» σε απομακρυσμένα από αστικά κέντρα χωριά, κάτι από το οποίο έχουν μεγάλη ανάγκη πολλοί κάτοικοι των μικρών και απομονωμένων οικισμών. Έχει παρατηρηθεί ότι σημαντικό μέρος των κερδών που δημιουργούνται από τον αγροτουρισμό, διοχετεύεται στην κύρια ασχολία του πληθυσμού της υπαίθρου που είναι η γεωργία, και ότι σημαντικό ποσοστό του αγροτικού εισοδήματος σε ορισμένες περιοχές της χώρας δημιουργείται από την ενεργό δράση και συμμετοχή των γυναικών στην εδραίωση του αγροτουρισμού, γεγονός που σημαίνει ότι ο αγροτουρισμός συνεισφέρει στο να υπάρξουν κινήσεις, δράσεις και πρωτοβουλίες ανενεργών κοινωνικών ομάδων. Με τον αγροτουρισμό ο επισκέπτης τουρίστας συμμετέχει σε διάφορες δραστηριότητες που η ζωή της πόλης τις στερεί. Οι επιλογές αυτές εμπλουτίζονται από τον οικοτουρισμό και τις άλλες ειδικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που λαμβάνουν χώρα στην ύπαιθρο (τουρισμός περιπέτειας, πολιτιστικός, θρησκευτικός κ.τ.λ.)

Με λίγα λόγια, ο αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή τουριστικής ανάπτυξης της υπαίθρου, μια μορφή τουρισμού που διεθνώς εντάσσεται στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και που δεν επεμβαίνει στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και στους

φυσικούς πόρους με τρόπο που να τα αλλοιώνει. Ο αγροτικός τουρισμός αναπτύσσεται όπως αναφέραμε στον αγροτικό χώρο, κυρίως από αγρότες στο επάγγελμα, οι οποίοι είναι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής και έχουν ως κύριο σκοπό τόσο την ενίσχυση του αγροτικού τους εισοδήματος όσο και της τοπικής οικονομίας (Λαγός,2005).

4.4.4 Οικολογικός τουρισμός ή Οικοτουρισμός.

Ο οικολογικός τουρισμός βασίζεται στην ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων μιας χώρας. Ο οικοτουρισμός είναι γνωστός και με άλλα ονόματα όπως περιβαλλοντικός και φυσιολατρικός τουρισμός. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι γενικά ο οικοτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται σε αξιόλογες οικολογικά περιοχές, δεν υπερβαίνει τα όρια δυνατοτήτων αξιοποίησης της περιοχής, προωθεί την προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος με τη θέσπιση νομικών ή άλλου τύπου αποτελεσματικών μέτρων. Είναι ένα ταξίδι στη φύση, που προϋποθέτει την προστασία του περιβάλλοντος και αποβλέπει στην αειφόρο ανάπτυξη (αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος). Η φύση και το τοπίο λειτουργούν παράλληλα και ως στοιχεία τουριστικής έλξης και τουριστικού αξιοθέατου και έτσι αποτελούν παράγοντες της τουριστικής προσφοράς (Βενετσανοπούλου,2006). Για την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού δεν χρησιμοποιούνται βαριές κατασκευές, ενώ τόσο ο τουρίστας όσο και το τουριστικό κύκλωμα υποδοχής και εξυπηρέτησής του σέβονται τη φύση. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού εντάσσεται η τουριστική ανάπτυξη των παραδοσιακών οικισμών, των βιοτόπων, των εθνικών δρυμών κλπ (Ανδριώτης,2003). Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οικοτουρισμού είναι:

- Περιλαμβάνει ταξίδια σε φυσικές περιοχές, με σκοπό το θαυμασμό, τη μελέτη του τοπίου με τα άγρια ζώα και φυτά καθώς επίσης και τη συμμετοχή στις τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- Οι οικοτουρίστες ενδιαφέρονται να διευρύνουν τις γνώσεις τους ως προς την τοπική χλωρίδα και πανίδα, δίνοντας μια φιλοσοφική στάση στην ενασχόλησή τους με τη φύση.
- Η επίδραση στο περιβάλλον της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού είναι θετική, λόγω της φιλοσοφίας και στάσης έναντι της φύσης των τουριστών. Πραγματικά, ο οικοτουρίστας σέβεται το περιβάλλον, το προφυλάσσει και το αναδεικνύει.
- Ο οικοτουρισμός είναι σε γενικές γραμμές οργανωμένος από μικρές τοπικές κοινωνίες.
- Μειώνει στον τοπικό πληθυσμό το αίσθημα απομόνωσης, τονώνει το αίσθημα υπερηφάνειας για το τόπο τους και την παράδοση τους και συμβάλλει στη

συγκράτηση του πληθυσμού των τοπικών κοινωνιών (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.5 Περιπατητικός τουρισμός.

Ο περιπατητικός τουρισμός ήταν η πρώτη μορφή του ορειβατικού τουρισμού, αργότερα όμως όταν οι ορειβάτες καθόρισαν σαν κύριο σκοπό τους την ανάβασή στις κορυφές των βουνών, ο περιπατητικός τουρισμός ξεχώρισε και ανεξαρτητοποιήθηκε από τον ορειβατικό, σαν τουρισμός για όλους που μπορούν να περπατούν, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, χωρίς να είναι απαραίτητο να έχουν ειδικές γνώσεις ή να χρησιμοποιούν ειδικό εξοπλισμό. Η κύρια δραστηριότητα του περιπατητικού τουρισμού είναι η πεζοπορία όπου γίνεται σε βατές λοφώδεις και ημιορεινές περιοχές. Σκοπό του είναι η ήπια σωματική άθληση μέσα στο φυσικό περιβάλλον και με δυνατότητα περιήγησης και επίσκεψης αξιοθέατων περιοχών (αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων, παραδοσιακών χωριών και οικισμών, τοπίων φυσικού κάλλους, αρχιτεκτονικών μνημείων, μοναστηριών, εθνικών δρυμών, κτλ) που βρίσκονται κοντά στα μονοπάτια της πεζοπορίας και με τη δυνατότητα επίσης άσκησης παράλληλων και συγγενικών μορφών τουρισμού όπως του Οικοτουρισμού, του αγροτικού, του ορειβατικού καθώς και άλλων μορφών τουρισμού (Σφακιανάκης, 2000).

Η ανάπτυξη του τουρισμού χειμερινών σπορ προϋποθέτει εκτός άλλων τη δημιουργία μιας κατάλληλης υποδομής, για παράδειγμα άρτια οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα, πίστες πάγου για παγοδρομίες και καλλιτεχνικό πατινάζ, πίστες πάγου για αγωνιστικά έλκηθρα, αγωνιστικές πίστες σκι, πίστες σκι για παιδιά, αρχάριους και ερασιτέχνες σκιέρ, τουριστικά καταλύματα και συγκοινωνιακή σύνδεση των τόπων χειμερινών σπορ με τα μεγάλα αστικά κέντρα και τους χώρους άφιξης-αναχώρησης τουριστών (π.χ. αεροδρόμια, λιμάνια σιδηροδρομικοί σταθμοί κλπ) (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

4.4.6 Τουρισμός των υγροβιότοπων.

Υγροβιότοπος είναι ένας βιότοπος, μια μικρή ή μεγάλη γεωγραφική περιοχή που αποτελείται από ξηρά τμήματα στεριάς και από τμήματα καλυμμένα από νερά. Στους υγροβιότοπους ζουν και αναπτύσσονται πουλιά, ψάρια, ασπόνδυλα αλλά και μεγαλύτερα ζώων, πολλά από τα οποία είναι σπάνια ή απειλούμενα είδη. Στους υγροβιότοπους αναπτύσσεται ο τουρισμός παρατήρησης ειδών της πανίδας αλλά και της χλωρίδας από περιβαλλοντολόγους και επιστήμονες που μελετούν τη φύση. Επίσης αναπτύσσεται ο κυνηγετικός τουρισμός, τουρισμός αλιείας, ο περιπατητικός

και ο εκδρομικός τουρισμός. Όλες αυτές οι μορφές τουρισμού, με τουριστικούς προορισμούς τους υδροβιότοπους είναι φυσικά πολύ μικρές σε μέγεθος, αλλά όλες παρουσιάζουν τάση αύξησης και ιδιαίτερα ο τουρισμός παρατήρησης πουλιών που διεθνώς θεωρείται σαν μια δυναμική εναλλακτική μορφή τουρισμού (Σφακιανάκης,2000).

4.4.7 Τουρισμός περιπέτειας.

Τουρισμός περιπέτειας ορίζεται, η δραστηριότητα αναψυχής που λαμβάνει χώρα σε έναν εξωτικό, δυσπρόσιτο προορισμό και χαρακτηρίζεται από ένα βαθμό ρίσκου για αυτόν που την πραγματοποιεί. Ο τουρισμός περιπέτειας προσφέρεται για να γνωρίσει κανείς βουνά, διεθνή ορειβατικά μονοπάτια, απότομα φαράγγια, κ.λπ. Με τον τουρισμό περιπέτειας επιτυγχάνεται η ανάδειξη του φυσικού τοπίου, των παραδοσιακών οικισμών, η προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής, χωρίς να διαταράσσονται οι περιβαλλοντικές ισορροπίες (Βενετσανοπούλου,2006).

Τα άτομα που ασχολούνται με τον τουρισμό περιπέτειας είναι συνήθως νέοι άνθρωποι με καλή φυσική κατάσταση που αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες μετακίνησης στο φυσικό τοπίο ως προκλήσεις και απολαμβάνουν τη περιπέτεια της κατάκτησης της φύσης. Οι άνθρωποι αυτοί είναι συνήθως ελεύθεροι επαγγελματίες και στελέχη επιχειρήσεων. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ζήτηση για τουρισμό περιπέτειας προβλέπεται μελλοντικά να σημειώσει διεθνώς αύξηση, διότι έρχεται δε να καλύψει μια ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου των μεγαλουπόλεων για εκτόνωση από το στρες που του προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής και της καθημερινότητας

Οι πιο γνωστές δραστηριότητες τουρισμού περιπέτειας που καταγράφονται διεθνώς είναι: Trekking, River trekking, Kayak ποταμού, Hydro speed, Rafting, Monoraft, Canoe kayak, Αναρρίχηση (climbing), Canyoning, Mountain bike, Jeep safari, Ski, Ιππασία (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

4.4.8 Εκκεντρικός τουρισμός (extreme tourism).

Όλο και περισσότεροι νέοι άνθρωποι εμπλέκονται σε επικίνδυνα αθλήματα τα λεγόμενα «extreme sports». Τα αθλήματα αυτά κατακτούν τους νέους γιατί, όπως φαίνεται, τους προσφέρουν ένα είδος ψυχικής διέγερσης, την οποία δεν βρίσκουν σε άλλες δραστηριότητες. Αναζητώντας λοιπόν νέα προϊόντα, η τουριστική βιομηχανία εμπορευματοποιεί τις πιο ακραίες ιδέες και αξιοποιεί ως ταξιδιωτικό προορισμό τα πιο αφιλόξενα και επικίνδυνα μέρη της γης. Τα νέα αυτά προϊόντα του τουρισμού απευθύνονται σε τουρίστες-ταξιδιώτες, οι οποίοι βαρέθηκαν τα συμβατικά ταξίδια και συνήθως προβάλλονται μέσω διαδικτύου ή ταξιδιωτικών οδηγιών και φυλλαδίων

και έχουν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη τουρισμού και στις πιο απομονωμένες γωνιές του κόσμου (Βενετσανοπούλου, 2006).

4.4.9 Τουρισμός άθλησης.

Ο τουρισμός άθλησης έχει σαν κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος, όπως είναι για παράδειγμα η ποδηλασία, η ιππασία, το τένις, η πεζοπορία, το γκολφ, διάφορα προγράμματα γυμναστικής κλπ. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού είναι η δημιουργία εγκαταστάσεων άθλησης εκ μέρους των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και η απασχόληση έμπειρων γυμναστών, εκπαιδευτών αθλημάτων κλπ. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι μια τέτοια επένδυση με συμπληρωματικές εγκαταστάσεις άθλησης, ανεβάζει αναμφίβολα το επίπεδο αξίας και απόλαυσης των διακοπών, παράλληλα δε με την ανταγωνιστικότητα και το κύρος της ξενοδοχειακής επιχείρησης, βελτιώνει την πληρότητά της και γενικά προσελκύει πελατεία υψηλής εισοδηματικής στάθμης (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

4.4.10 Κυνηγετικός Τουρισμός.

Αυτό το είδος τουρισμού στηρίζεται στο γεγονός της μετακίνησης χιλιάδων κυνηγών κατά τις κυνηγετικές περιόδους από τα αστικά κέντρα προς τους κυνηγότοπους της Υπαίθρου. Οι κυνηγοί υποστηρίζουν ότι εκτός από το κυνήγι αναπτύσσουν και αγροτουριστική δραστηριότητα και δραστηριότητα παρατήρησης της γλωρίδας και της πανίδας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η τουριστική πελατεία του είναι σχεδόν μόνο άνδρες μέσης ηλικίας. Είναι μια από τις πιο ακριβές μορφές τουρισμού και αναπτύσσεται μόνο κατά τις εποχές που επιτρέπεται το κυνήγι και χρησιμοποιούν για τη διαμονή τους τα καταλύματα του αγροτικού και ορειβατικού τουρισμού. Είναι μια μη υποστηριζόμενη μορφή τουρισμού από την επίσημη τουριστική πολιτική, είναι μικρή σε μέγεθος και με τάσεις συρρίκνωσής της (Σφακιανάκης, 2000).

4.4.11 Ιππικός Τουρισμός.

Ο τουρισμός ιππασίας είναι ακριβός τουρισμός, είναι μικρού μεγέθους και είναι τουριστικό προϊόν περιορισμένης δραστηριότητας. Τα τελευταία χρόνια τουριστικά θέρετρα και ξενοδοχεία παρέχουν τη δυνατότητα στους πελάτες τους να κάνουν ιππασία αν το θελήσουν. Σαν τέχνη είναι δύσκολη και για να διδαχθεί χρειάζονται πολλές ώρες εκμάθησης. Οι τουρίστες που αναζητούν μια ιππική εμπειρία, τους διδάσκονται τα απολύτως απαραίτητα για να μπορέσουν να κάνουν μια βόλτα έναντι αμοιβής, αφού το προϊόν της ιππασίας δεν συμπεριλαμβάνεται συνήθως στη τιμή του τουριστικού πακέτου. Οι τουρίστες που προτιμούν αυτό το είδος τουρισμού είναι νέοι άνθρωποι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά που υπεύουν τα μικρόσωμα πόνυ (Σφακιανάκης,2000).

4.4.12 Ορεινός τουρισμός.

Ο ορεινός τουρισμός, αν και παρουσιάζει ορισμένες ομοιότητες με τον τουρισμό χειμερινών σπορ, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να ταυτιστεί με αυτόν. Συγκεκριμένα δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, που εκδηλώνεται αποκλειστικά και μόνο στις ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτής της μορφής τουρισμό. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού είναι η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο το δυνατό περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, αίθουσα αναψυχής κλπ (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

Ο τουρίστας που επισκέπτεται ορεινές περιοχές μπορεί να συνδυάσει με τον ορεινό τουρισμό, τη διαμονή σε ορεινά θέρετρα για αναψυχή και το γαστρονομικό και τον πολιτιστικό τουρισμό. Όσον αφορά το γαστρονομικό τουρισμό, αυτός περιλαμβάνει την τοπική κουζίνα κάθε περιοχής, με τα τοπικά φαγητά και γλυκά. Όσον αφορά τον πολιτιστικό τουρισμό, αυτός περιλαμβάνει την περιήγηση με στόχο τη γνωριμία και εκτίμηση της ιστορικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής κληρονομιάς, καθώς και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας. Η διαμονή των τουριστών γίνεται σε ξενοδοχεία, μπανγκαλόου (μικρά αυτοτελή σπιτάκια) ξύλινα ή πέτρινα και σε ενοικιαζόμενα σπίτια (Βενετσανοπούλου,2006). Πρέπει να σημειώσουμε επίσης ότι στον ορεινό τουρισμό υπάγεται ο τουρισμός των ορεινών αθλημάτων, (απλή ορειβασία, τεχνητή ορειβασία, αναρριχήσεις) ο τουρισμός της ορεινής ποδηλασίας και ο τουρισμός των ορεινών κατασκηνώσεων (Σφακιανάκης,2000).

4.4.13 Ορειβατικός τουρισμός.

Ο ορειβατικός τουρισμός είναι η εναλλακτική μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας οι τουρίστες αναπτύσσουν ορειβατικές δραστηριότητες ή παρακολουθούν ορειβατικές δραστηριότητες. Επίσης ο ορειβατικός είναι διαφορετικός από τον περιπατητικό ή τον πεζοπορικό τουρισμό, γιατί αν και οι δυο ανήκουν στον ορεινό τουρισμό, ο περιπατητικός τουρισμός είναι η τουριστική δραστηριότητα του εύκολου περπατήματος στις βατές και προσπελάσιμες λοφώδεις ή ημιορεινές περιοχές από πολλούς τουρίστες, με τη χρήση μόνο των ποδιών και χωρίς ειδικό εξοπλισμό. Ο ορειβατικός τουρισμός είναι η τουριστική δραστηριότητα του δύσκολου ανεβάσματος στα υψηλά βουνά με τη χρήση των ποδιών και των χεριών και συχνά με τη χρησιμοποίηση ειδικού εξοπλισμού. Τα ορειβατικά μονοπάτια είναι τα μονοπάτια που χρησιμοποιούν οι ορειβάτες για να αναρριχηθούν στα βουνά και τα ορειβατικά καταφύγια είναι τα καταλύματα του ορειβατικού τουρισμού τα οποία χρησιμοποιούνται για την ξεκούραση και τη διανυκτέρευση των ορειβατών (Σφακιανάκης,2000).

4.4.14 Τουρισμός παραχείμασης.

Τα τελευταία χρόνια οι άνθρωποι μιμούνται τα αποδημητικά πτηνά και αποδημούν κατά τη διάρκεια του χειμώνα σε θερμότερες περιοχές (παραχειμάζουν). Αυτό το είδος τουρισμού το αποτελούν άτομα τρίτης ηλικίας, κυρίως συνταξιούχοι και άνθρωποι τρίτης ηλικίας, εισοδηματίες με οικονομική άνεση και χωρίς οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες, που περνούν μεγάλο χρονικό διάστημα του χειμώνα σε περιοχές της Ευρώπης με ήπιο κλίμα. Τον τουρισμό παραχείμασης τον αποτελούν (Σφακιανάκης,2000). Το είδος αυτό του τουρισμού έχει κάποιες απαιτήσεις, διότι τα άτομα που τον προτιμούν συνήθως δεν έρχονται μόνο για παραχείμαση, αλλά και για πολιτιστικούς-μορφωτικούς σκοπούς. Γι'αυτό το λόγο απαιτείται στις πόλεις που θα δεχθούν αυτούς τους τουρίστες η συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να εξασφαλισθούν οι αναγκαίες υπηρεσίες εξυπηρέτησης αυτών (π.χ. διευκόλυνση μετακινήσεων προς τους αρχαιολογικούς χώρους, τα λαογραφικά, πολιτισμικά και ιστορικά μουσεία της περιοχής) (Βενετσανοπούλου,2006).

Αξίζει να αναφερθεί ότι, η ανάπτυξη τουρισμού παραχείμασης με ταχύτερους ρυθμούς θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες, κυρίως όμως από την αρτιότητα των τουριστικών πακέτων παραχείμασης και την τιμή διάθεσής τους στην τουριστική αγορά. Στη διαμόρφωση χαμηλών τιμών τουριστικών πακέτων παραχείμασης θα συμβάλουν η καθιέρωση ειδικών χαμηλών ναύλων από τα διάφορα μέσα μαζικής μεταφοράς, καθώς επίσης η πραγματοποίηση εκπτώσεων στις υπηρεσίες φιλοξενίας

που προσφέρουν τα διάφορα τουριστικά καταλύματα (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης,2004).

4.4.15 Τουρισμός χειμερινών σπορ.

Ο τουρισμός χειμερινών σπορ είναι μια δυναμική μορφή τουρισμού, που οι χώρες υποδοχής τουριστών προσπαθούν να αναπτύξουν με σκοπό να διαφοροποιήσουν το τουριστικό τους προϊόν και να εκμεταλλευτούν τους αδρανείς μήνες και να προσελκύσουν διάφορες κατηγορίες τουριστών, κυρίως δε υψηλής εισοδηματικής στάθμης (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες η μορφή του χειμερινού τουρισμού είναι συνυφασμένη ειδικότερα με τα χειμερινά σπορ, τα χιονοδρομικά κέντρα και γενικότερα με το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται στη διάρκεια του χειμώνα. Ο χειμερινός τουρισμός περιλαμβάνει την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού όπως ο ορεινός (οι διακοπές σε ορεινά θέρετρα), ο χιονοδρομικός, ο ορειβατικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο τουρισμός παραχείμασης, που αποτελούν το σύνολο των δραστηριοτήτων που εκδηλώνονται στις ορεινές περιοχές και διεξάγονται σε όλη τη διάρκεια του έτους. Ορισμένα αθλήματα που αποκαλούνται χειμερινά είναι συγγενή μεταξύ τους, όπως η χιονοδρομία (σκι), η παγοδρομία, η ελκηθοδρομία, η αναρρίχηση, η ορεινή πεζοπορία, το ραντονέ (ορειβατικό σκι), το ποδήλατο βουνού κ.α. Αυτές οι μορφές μπορούν να αναπτυχθούν και πρέπει να συνδυαστούν απαραίτητα με έργα τουριστικής υποδομής και φυσικά με την αξιοποίηση των ορεινών περιοχών, ώστε να αποτελέσουν πόλο έλξης των τουριστών (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.16 Τουρισμός υγείας.

Ο τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός, όπως ονομαζόταν παλιότερα, εξελίσσεται σε μια από τις βασικότερες μορφές τουρισμού. Τα άτομα που μετέχουν σε αυτόν έχουν σαν κύριο κίνητρο την αποκατάσταση και διατήρηση της υγείας τους, την ανάρρωση τους από διάφορες ασθένειες κλπ. Ας σημειωθεί ότι τα άτομα αυτά, που κυρίως κατοικούν σε μεγαλουπόλεις και είναι κατά το πλείστον εύπορα, επενδύουν χρόνο και χρήματα στην υγεία τους και κατ' επέκταση στη μακροζωία τους. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της μορφής τουρισμού αναφέρονται από τη μια πλευρά στη σύνθεση της πελατείας του, που αποτελείται από άτομα δεύτερης και τρίτης ηλικίας και από την άλλη πλευρά στον τόπο που προσφέρονται οι τουριστικές υπηρεσίες και που προσδιορίζεται από τους φυσικούς του πόρους. Η μορφή αυτή τουρισμού, εκτός από ειδικές εγκαταστάσεις υδρο-λουτρο-θαλασσο-αεροθεραπείας

και καταλύματα με συμπληρωματικές εγκαταστάσεις, όπως για παράδειγμα εστιατόρια, χώρους ψυχαγωγίας, χώρους άθλησης κλπ., απαιτεί και ειδικές ιατρικές και φυσιοθεραπευτικές υπηρεσίες (Ανδριώτης,2003).

Ο τουρισμός υγείας περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες που έχουν σχέση με την υγεία, όπως τον ιατρικό έλεγχο (medical check-up), την ειδική διαιτητική (special diet), τη θεραπεία με βιταμίνες (vitamin-complex), τις βοτανοθεραπείες (herbal remedies), τη γυμναστική, τις ειδικές θεραπείες, όπως αντικαπνιστική, θεραπεία κατά του άγχους, ψυχοθεραπεία, κινησιοθεραπεία, χαλάρωση, αισθητική κ.λπ.

Ο τουρισμός υγείας περιλαμβάνει δυο τμήματα:

- Το τμήμα της θεραπείας, που έχει ως βάση ιατρικές μεθόδους, οι οποίες βασίζονται στη χρήση των ουσιών όπως εξέρχονται από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, στα πλαίσια μιας θεραπευτικής και προληπτικής της διάστασης της υγείας, όπως ο θερμαλισμός (με το νερό) και η κλιματοθεραπεία (με τον αέρα). Επίσης υπάρχει και η σπηλαιοθεραπεία, που εφαρμόζεται σε χώρους εντός των σπηλαίων, όπου υπάρχει σταθερή θερμοκρασία κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου.
- Το τμήμα που αποσκοπεί στην επανάκτηση της καλής φυσικής κατάστασης του οργανισμού και γενικά στην αναζωογόνηση και στη συντήρηση της σωματικής και ψυχικής κατάστασης του ατόμου. Η παρακολούθηση γίνεται είτε με ιατρικές μεθόδους είτε με μεθόδους παράλληλες του ιατρικού επαγγέλματος, όπως στην περίπτωση της θαλασσοθεραπείας, της φυτοθεραπείας, της αισθητικής, του αδυνατίσματος.

Επίσης, στη βιομηχανία τουρισμού υγείας υπάγονται και τα διάφορα προϊόντα υγείας, είτε φυσικά προϊόντα είτε σχετικά παράγωγα αυτών, η παρασκευή των οποίων βασίζεται σε παραδοσιακές συνταγές με στοιχεία που προέρχονται από φυσικές ή φυτικές ύλες και που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση (Σπαθή,2000).

4.4.17 Ιαματικός τουρισμός ή θερμαλισμός.

Ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί τμήμα του τουρισμού υγείας και αναφέρεται στη χρήση του ιαματικού νερού για την ίαση παθήσεων του ανθρώπινου σώματος. Ο ιαματικός-θεραπευτικός τουρισμός έχει ως σκοπό την εκμετάλλευση των ιαματικών πηγών για θεραπευτικούς σκοπούς. Παραμένει κυρίαρχη μορφή του τουρισμού με ιστορία και παράδοση πολλών αιώνων και με ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας, που διαθέτει ένα τεράστιο και σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτο πλούτο ιαματικών πηγών. Στη διεθνή και ελληνική ορολογία έχει καθιερωθεί ως αντίστοιχος όρος η λέξη “θερμαλισμός” (thermalism). Επίσης χρησιμοποιείται ως ισοδύναμος ο όρος υδροθεραπεία (hydrotherapy) (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.18 Θαλάσσιος τουρισμός.

Θαλάσσιος τουρισμός ότι οι τουρίστες ικανοποιούν τις βασικές τους τουριστικές ανάγκες (διαμονή, διατροφή, ψυχαγωγία, άθληση, πολιτιστικές ανάγκες κτλ) ενώ ταξιδεύουν με ένα πλοίο, το οποίο σε αυτή τη περίπτωση έχει τη μορφή ενός πλωτού ξενοδοχείου. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο θαλάσσιος τουρισμός διαφέρει από τον παράκτιο, αν και βασικό στοιχείο και των δυο μορφών είναι η θάλασσα γιατί κατά τη διάρκεια του παράκτιου τουρισμού οι τουρίστες απολαμβάνουν τη θάλασσα που περιβρέχει τις ακτές και διαμένουν σε ένα παράκτιο ξενοδοχείο, ενώ κατά τη διάρκεια του θαλάσσιου τουρισμού οι τουρίστες ταξιδεύουν στη θάλασσα, διαμένουν στο πλοίο/ξενοδοχείο και κολυμπούν στις πισίνες του πλοίου (Σφακιανάκης,2000).

Αναμφίβολα, ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια από τις δυναμικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού, αφού η σημασία του στις τουριστικές οικονομίες των χωρών, είναι κυριολεκτικά μεγάλη. Η πιο παραγωγική και συναλλαγματοφόρα δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού είναι εκείνη της ναύλωσης σκαφών αναψυχής κάθε είδους, για παράδειγμα πολυτελών θαλαμηγών, ιστιοφόρων, ταχύπλοων σκαφών, κ.λπ. Άλλη αξιόλογη συναλλαγματοφόρα δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού είναι και αυτή των κρουαζιερών, η ζήτηση των οποίων παρουσιάζει διεθνώς σημαντική αύξηση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού είναι η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής, το κόστος της οποίας κάθε άλλο παρά χαμηλό είναι, ιδιαίτερα δε σε ότι αφορά την κατασκευή σύγχρονων και άρτια εξοπλισμένων μαρίνων για τον ανεφοδιασμό τους, άσχετα αν αυτά είναι ενοικιαζόμενα ή ιδιωτικής χρήσης, και τη συμπλήρωση ή την ανανέωση του στόλου των σκαφών αναψυχής και των κρουαζιερόπλοιων (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

4.4.19 Παράκτιος Τουρισμός.

Παράκτιος τουρισμός είναι ο τουρισμός που έχει τουριστικό προορισμό τις ακτές της θάλασσας, δηλαδή ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες διαμένουν και διατρέφονται σε παράκτια τουριστικά θέρετρα και ξενοδοχεία. Η κύρια τουριστική τους δραστηριότητα εκδηλώνεται κοντά ή δίπλα στις ακτές και μέσα στα νερά και συνίσταται στην ενασχόληση τους με τη θάλασσα, την άμμο, τον ήλιο και τα παράκτια παιχνίδια. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του παράκτιου τουρισμού είναι η θάλασσα, το εύκρατο κλίμα, τα μπάνια, κ.α. (Σφακιανάκης,2000).

4.4.20 Τουρισμός Κρουαζιερόπλοιων (Κρουαζιέρες).

Καταρχήν, κρουαζιέρα σημαίνει ένα ταξίδι αναψυχής με ένα ειδικό επιβατηγό πλοίο, που ονομάζεται κρουαζιερόπλοιο, στην πραγματικότητα είναι ένα πλωτό ξενοδοχείο που έχει τη δυνατότητα να προσφέρει όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρει ένα κανονικό ξενοδοχείο. Το τουριστικό ταξίδι με ένα κρουαζιερόπλοιο είναι ένα προκαθορισμένο και καλά οργανωμένο ταξίδι που ακολουθεί ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνει, το λιμάνι και την ώρα αναχώρησης, τα λιμάνια που θα προσεγγίσει, τις ώρες παραμονής εκτός πλοίου και τον ακριβή χρόνο επιστροφής. Οι τουρίστες είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν αυστηρά αυτό το πρόγραμμα, ενώ κατά τη διάρκεια της παραμονής τους μέσα στο κρουαζιερόπλοιο ακολουθούν το ημερήσιο πρόγραμμα που περιλαμβάνει όλες τις εκδηλώσεις που ικανοποιούν τις ανάγκες τους. Για την Ελλάδα ο τουρισμός κρουαζιερόπλοιων έχει μεγάλη σημασία. Πρώτον γιατί σαν περιοχή αποτελεί ένα άριστο τουριστικό προορισμό για τους τουρίστες που προτιμούν τις κρουαζιέρες και δεύτερον γιατί σαν χώρα με ναυτική παράδοση, έχει την απαραίτητη υποδομή και το απαραίτητο προσωπικό που υποστηρίζουν το θαλάσσιο τουρισμό. (Σφακιανάκης,2000).

4.4.21 Τουρισμός των yachts (yachting).

Καταρχήν, το yacht ή κόττερο είναι ένα ιστιοφόρο ή μηχανοκίνητο σκάφος αναψυχής και yachting είναι το ταξίδι αναψυχής, το οποίο όταν διαρκεί μια μέρα είναι εκδρομή αναψυχής και αν διαρκεί περισσότερο είναι τουρισμός αναψυχής. Το yachting είναι μια μορφή του θαλάσσιου τουρισμού που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει άνθηση. Τα yachts είναι σκάφη που επιτρέπουν στον ή στους χρήστες να ταξιδεύουν όπου θέλουν και να προσεγγίζουν όποιο λιμάνι θέλουν . Λόγω της ιδιωτικής χρήσης το yachting διαφέρει από τον τουρισμό κρουαζιερόπλοιων. Έτσι το yachting έχει τη μορφή του επιλεκτικού τουρισμού, ενώ οι κρουαζιέρες έχουν τη μορφή του οργανωμένου τουρισμού. Ανάλογα με το μέγεθος και το είδος του yacht, τα διακρίνουμε: 1) *Σκάφη bare boats* (μικρά ιστιοπλοϊκά σκάφη ιδιοκτησίας μιας εταιρίας η οποία τα νοικιάζει στους τουρίστες.) 2) *Σκάφη sailing yachts* (είναι ιστιοφόρα, μεγαλύτερα από τα bare boats, τα οποία ενοικιάζονται πάντοτε με πλήρωμα.) 3) *Σκάφη motor sailers* (είναι ιστιοφόρα τα οποία διαθέτουν και μηχανές και ενοικιάζονται πάντα με πλήρωμα) 4) *Σκάφη motor yachts* (μεγάλα μηχανοκίνητα yachts που φέρουν διάφορα ονόματα όπως κόττερα, θαλαμηγοί και κρουαζιερόπλοια) (Σφακιανάκης,2000).

4.4.22 Τουρισμός με φουσκωτά σκάφη.

Υπάρχουν τα μικρά φουσκωτά σκάφη που προσφέρονται για τον παράκτιο τουρισμό, αλλά υπάρχουν και τα μεγαλύτερα που διαθέτουν όλα τα μέσα που διαθέτει ένα yacht. Τα μεγαλύτερα φουσκωτά τύπου Μόμπι Ντικ ή και μεγαλύτερα προσφέρονται για το θαλάσσιο τουρισμό, αλλά πάντοτε για μικρές αποστάσεις. Πρέπει να τονίσουμε ότι, όλοι οι κανόνες που ισχύουν για τα ιστιοφόρα, με πλήρωμα ή όχι, ισχύουν και για τα φουσκωτά σκάφη (διπλώματα ναυσιπλοΐας, ικανότητες πληρωμάτων, κ.α.) (Σφακιανάκης,2000).

4.4.23 Θαλάσσιος Τουρισμός με τα πλοία της γραμμής.

Αυτό το είδος του θαλάσσιου τουρισμού είναι δύσκολο, δαπανηρό, κουραστικό και ενέχει στοιχεία περιπέτειας και δε συναντάται συχνά. Όμως αποτελεί μια τουριστική δραστηριότητα που εντάσσεται στο θαλάσσιο τουρισμό (Σφακιανάκης,2000).

4.4.24 Παραλίμνιος Τουρισμός.

Ο παραλίμνιος τουρισμός είναι μια μορφή παράκτιου τουρισμού που αναπτύσσεται σε χώρες που υπάρχουν λίμνες και κυρίως σε περιοχές όπου δεν υπάρχει θάλασσα και η πρόσβαση σε αυτή είναι δύσκολη. Επίσης, σε πολύ μεγάλες λίμνες είναι δυνατόν να αναπτυχθεί και τουρισμός σκαφών αναψυχής (κρουαζιερόπλοιων και yachts) (Σφακιανάκης,2000).

4.4.25 Παραποτάμιος τουρισμός.

Ο παραποτάμιος τουρισμός αναπτύσσεται όταν ο τουριστικός προορισμός των τουριστών είναι τα ποτάμια και παίρνει διάφορες μορφές. Όταν οι τουρίστες κατασκηνώνουν στις όχθες ενός ποταμού ή διαμένουν σε παραποτάμια καταλύματα, για να πάρουν μέρος ή να παρακολουθήσουν τα αθλήματα κατάβασης ποταμών με σκάφη. Όταν οι τουρίστες κατασκηνώνουν στις όχθες ενός ποταμού ή διαμένουν σε παραποτάμια καταλύματα για να παρακολουθήσουν την τοπική πανίδα ή χλωρίδα ή για να θαυμάσουν το φυσικό περιβάλλον. Όταν τα νερά των ποταμών χρησιμοποιούνται για κολύμπι και στις όχθες τους πραγματοποιούνται διάφορες αθλητικές δραστηριότητες (Σφακιανάκης,2000).

4.4.26 Καταδυτικός Τουρισμός.

Το ενδιαφέρον για τις καταδύσεις είχε ως σκοπό την ανάπτυξη ενός τομέα οικονομικών δραστηριοτήτων που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καταδυτική τουριστική βιομηχανία. Περιλαμβάνει επιχειρήσεις πώλησης καταδυτικού εξοπλισμού, σχολές καταδυτικής εκπαίδευσης, επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών μεταφοράς με εξειδικευμένα πλοία στους χώρους κατάδυσης, εταιρίες διαφήμισης και προβολής των περιοχών κατάδυσης, θέρετρα τουριστών για καταδύσεις κ.λπ. Σήμερα λειτουργούν και υποβρύχια καταλύματα όπου οι επισκέπτες-τουρίστες μπορούν να απολαύσουν το βυθό από μεγάλα κυκλικά παράθυρα που υπάρχουν σε κάθε δωμάτιο ή να καταδυθούν στη γύρω περιοχή. Ο αριθμός των τουριστών οι λεγόμενοι “resort divers” που επιδίδονται σε καταδύσεις σε παραθαλάσσια θέρετρα αυξάνεται συνεχώς (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.27 Θερινός τουρισμός.

Ο θερινός τουρισμός αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια του θέρους. Το θέρος ημερολογιακά αρχίζει την 21 Ιουλίου και τελειώνει την 21 Σεπτεμβρίου. Τα παράκτια τουριστικά θέρετρα και ξενοδοχεία που εξυπηρετούν τον παράκτιο μαζικό τουρισμό, παραμένουν κλειστά κατά τη διάρκεια του χειμώνα, αρχίζουν τη λειτουργία τους στις αρχές Απριλίου και κλείνουν τέλη Οκτωβρίου. Τη σημασία της θερινής περιόδου, σαν τουριστικής εποχής, ενισχύουν τακτικές συνήθειες και θεσμοί του σημερινού τρόπου ζωής, όπως οι σχολικές διακοπές, η χορήγηση αδειών, η παύση λειτουργίας ορισμένων επιχειρήσεων που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια του θέρους και στηρίζουν την άποψη ότι θέρος σημαίνει διακοπές, ξεκούραση, ψυχαγωγία και ελευθερία (Σφακιανάκης,2000).

4.4.28 Παραθεριστικός τουριστικός.

Η μετακίνηση προς τον τόπο παραθερισμού αποτελεί τουριστικό ταξίδι και η αντίστοιχη μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται ονομάζεται παραθεριστικός τουρισμός. Δεν είναι κατ’ ανάγκη θερινός τουρισμός γιατί είναι δυνατόν στον τόπο του παραθερισμού να επικρατεί άλλη πλην του θέρους εποχή. Αναπτύσσεται όταν στον τόπο προέλευσης των τουριστών επικρατεί θέρος, αλλά στην τυπολογία των μορφών τουρισμού ισχύει το κριτήριο της εποχής του τουριστικού προορισμού. Ο παραθερισμός μπορεί να διαρκέσει ολόκληρη τη θερινή περίοδο και επίσης οι

διακοπές διαρκούν 3-30 μέρες και γίνονται σε όλες τις εποχές του έτους (Σφακιανάκης,2000).

4.4.29 Οικογενειακός τουρισμός.

Η ύπαρξη παιδιών σε μια οικογένεια αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα επιλογής τόσο του τόπου διακοπών όσο και του χρόνου που θα πραγματοποιηθούν αυτές. Οι tour operators γνωρίζουν ότι όταν τα τουριστικά πακέτα που προσφέρουν στην τουριστική αγορά είναι προσιτά στις οικογένειες, τότε αυτές ταξιδεύουν συνήθως με τα παιδιά τους. Αλλά ακόμα και αν τα τουριστικά πακέτα που προσφέρουν δεν είναι και τόσο προσιτά στον οικογενειακό προϋπολογισμό, προσπαθούν να τα κάνουν, προσφέροντας ειδικές εκπτώσεις. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του οικογενειακού τουρισμού είναι η δημιουργία κατάλληλης υποδομής, όπως για παράδειγμα αίθουσες παιχνιδιών, παιδικές χαρές, παιδικές πισίνες, παιδικοί σταθμοί κλπ. Επίσης και ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό για να προσέχει τα παιδιά (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

4.4.30 Τουρισμός τρίτης ηλικίας.

Σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ), η τρίτη ηλικία, είναι το μέλλον του τουρισμού. Η τάση που υπάρχει σήμερα για περισσότερα και μακρύτερα ταξίδια επηρέασε, όπως είναι φυσικό, και την τρίτη ηλικία που συνήθως διαθέτει ελεύθερο χρόνο, σταθερό εισόδημα, μα πάνω απ' όλα επιθυμία για ταξίδια και γενικότερα για τον τουρισμό. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η τρίτη ηλικία αποτελεί το συντηρητικότερο τμήμα του τουριστικού δυναμικού μιας χώρας, που κινείται συνήθως τουριστικά στο εσωτερικό της ή το πολύ σε χώρες κοντινές και κυρίως σε αυτές που συνορεύουν με τη χώρα της μόνιμης διαμονής τους. Τα συγκοινωνιακά μέσα που χρησιμοποιεί γι' αυτόν τον σκοπό είναι το τρένο, το ιδιωτικό αυτοκίνητο και το λεωφορείο και κατά τρίτο λόγο το αεροπλάνο. Ο τουρισμός τρίτης ηλικίας δεν απαιτεί ειδική υποδομή για τις χώρες που επιθυμούν να τον αναπτύξουν (Ανδριώτης,2003).

Με την τρίτη ηλικία συνδέονται διάφορες μορφές τουρισμού, όπως κοινωνικός τουρισμός, ο τουρισμός ατόμων με ειδικές ανάγκες και ο θεραπευτικός τουρισμός. Αυτό το είδος τουρισμού μπορεί να αναπτυχθεί ακόμα και το χειμώνα σε περιοχές με ήπιο κλίμα με εγκαταστάσεις και εξοπλισμό κατάλληλο που να καλύπτει τις ειδικές ανάγκες (ψυχαγωγικές και υγείας) αυτών των ηλικιών. Οι υποδομές πρέπει να

συμπληρωθούν με ποιοτικού χαρακτήρα μέτρα, όπως είναι η ειδική εκπαίδευση των ξενοδοχοϋπαλλήλων και η εξασφάλιση ιατρικών υπηρεσιών (Σφακιανάκης,2000).

4.4.31 Τουρισμός αναπήρων.

Ο τουρισμός αναπήρων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες πρόκειται για μια ειδική μορφή τουρισμού, η ανάπτυξη της οποίας προωθείται τελευταία ολοένα και περισσότερο σε ορισμένες χώρες. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού είναι η δημιουργία κάθε είδους τουριστικών εγκαταστάσεων, που να διαθέτουν αξιόλογο εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση των τουριστών με ειδικές ανάγκες, όπως και η προσφορά τουριστικών πακέτων που θα απευθύνεται στην ειδική αυτή κατηγορία πελατείας και θα ικανοποιεί τις δικές της τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες. Επίσης θα πρέπει οι χώρες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών, που επιθυμούν να αναπτύξουν την ειδική αυτή μορφή τουρισμού, να θεσπίσουν ειδικές τεχνικές προδιαγραφές που θα πρέπει απαραίτητα να τηρούν τα τουριστικά καταλύματα και οι άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται ειδικά για την εξυπηρέτηση των τουριστών με ειδικές ανάγκες. Τέτοιου είδους προδιαγραφές είναι για παράδειγμα ράμπες, ανελκυστήρες, ειδικός εξοπλισμός στα δωμάτια και τους λοιπούς χώρους των τουριστικών καταλυμάτων κλπ. , ώστε να μπορεί να γίνεται η χρήση εκ μέρους των τουριστών με ειδικές ανάγκες με όσο το δυνατόν λιγότερα προβλήματα (Ανδριώτης,2003).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφέρουμε ότι ανάλογα με τις αιτίες των ειδικών αναγκών τα άτομα με ειδικές ανάγκες κατατάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- *Άτομα με φυσική κινητική ανικανότητα.*(Είναι άτομα με κινητικά προβλήματα που χρησιμοποιούν για να κινηθούν τροχήλατα αμαξίδια, μπαστούνια, κτλ.
- *Άτομα με ανικανότητα στα όργανα αισθήσεων.*(Είναι άτομα που έχουν προβλήματα στα μάτια ή είναι τυφλά και άτομα που είναι βαρήκοα ή κωφά και φυσικά όλα τα κωφάλαλα άτομα.)
- *Άτομα με ανικανότητα μάθησης.*(Είναι άτομα των οποίων το επίπεδο της αντιληπτικής τους ικανότητας είναι χαμηλότερο από το φυσιολογικό για άτομα της ίδιας ηλικίας.)
- *Άτομα με προβλήματα πνευματικής υγείας.*(Είναι άτομα που έχουν κατάθλιψη, άγχος, έμμονες ιδέες, κλπ.)
- *Άτομα με αόρατες ικανότητες.*(Είναι άτομα που πάσχουν από άσθμα, καρδιοπάθειες, επιληψία, νεφροπάθεια, κτλ.)
- *Άτομα με ειδικά οικογενειακά προβλήματα.*(Είναι τα παιδιά με ένα γονέα και τα ορφανά παιδιά.)
- *Άτομα με προσωρινή ανικανότητα.*(Είναι οι έγκυες γυναίκες και οι πλήρως αποθεραπευμένοι κατά το στάδιο της αποθεραπείας τους.)

- *Άτομα με οικονομική ανικανότητα.*(Είναι άτομα με οικονομικά προβλήματα.) (Σφακιανάκης,2000)

4.4.32 Τουρισμός πόλης.

Ο τουρισμός πόλης που έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό ότι τα άτομα που μετέχουν σε αυτόν ταξιδεύουν σε μια πόλη και την περιηγούνται για μερικές ημέρες, συνήθως δε τρεις ως τέσσερις. Οι περιηγήσεις αυτές συνδέονται άμεσα με το μορφωτικό τουρισμό και ιδιαίτερα με διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις που λαβώνουν χώρα, ενώ τα επαγγελματικά ταξίδια παίζουν και αυτά με τη σειρά τους σημαντικό ρόλο. Ο τουρισμός πόλης πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από άτομα ανώτερης μορφωτικής και εισοδηματικής στάθμης, που κατοικούν κατά το πλείστο σε μεγάλα αστικά κέντρα και που ταξιδεύουν τις περισσότερες φορές χωρίς να συνοδεύονται από τις οικογένειες τους. Τα ταξίδια αυτά οργανώνονται σε μεγάλο ποσοστό από tour operators , ταξιδιωτικά/τουριστικά γραφεία, και αεροπορικές εταιρείες. Επίσης θα πρέπει να ειπωθεί ότι ένας ακόμα πόλος έλξης για πολλά άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τουρισμό, είναι η νυχτερινή ζωή, η διασκέδαση, τα ψώνια, οι ενδιαφέρουσες εκδρομές (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

4.4.33 Τουρισμός των καζίνων.

Τον τουρισμό των καζίνων τον αποτελούν αυτοί που κάνουν νυχτερινές εκδρομές με σκοπό να ικανοποιήσουν την επιθυμία τους να παίξουν τέτοιου είδους παιχνίδια. Οι ιδιοκτήτες των καζίνων οι οποίοι γνωρίζουν καλά τη δουλειά τους διαμορφώνουν το χώρο με κοσμοπολίτικο στυλ και τον προικοδοτούν με υψηλής ποιότητας ξενοδοχειακά προϊόντα με σκοπό να προσελκύσουν τους αφελείς. Αυτή η μορφή τουρισμού θεωρείται η πιο συναλλαγματοφόρα μορφή για τις χώρες υποδοχής (Σφακιανάκης,2000).

4.4.34 Μορφωτικός τουρισμός.

Είναι μια μορφή τουρισμού, στην οποία τα άτομα έχουν σαν κύριο σκοπό τη συμμετοχή σε πολιτιστικές, γενικά, εκδηλώσεις. Συγκεκριμένα αυτό το είδος τουρισμού εμφανίζει ανοδικές τάσεις διεθνώς, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων επισκέψεις ιστορικών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, πινακοθηκών, παρακολούθησεις θεατρικών παραστάσεων, όπερας, καθώς επίσης συμμετοχές σε πολιτιστικές εκδηλώσεις ή σεμινάρια γλωσσολογίας, ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, ανθρωπολογίας κλπ. Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού απαιτείται πέρα από βασική τουριστική υποδομή και ειδική υποδομή, όπως για παράδειγμα πλούσια προγράμματα πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και μορφωτικών εκδηλώσεων. Κάτι τέτοιο όμως προϋποθέτει την ύπαρξη διεθνούς φήμης θεάτρων, μουσείων, πινακοθηκών, ιστορικών χώρων, βιβλιοθηκών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κλπ (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

Η κατηγορία αυτή του τουρισμού περιλαμβάνει κυρίως σπουδαστές, οι οποίοι μεταβαίνουν σε διάφορες χώρες για να φοιτήσουν σε πανεπιστήμια ή άλλες σχολές, να παρακολουθήσουν σεμινάρια επιμόρφωσης ή εξειδίκευσης κ.λπ. ή επιστήμονες που κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές. Βασικό κίνητρο για την προσέλκυση του μαθητικού και φοιτητικού τουρισμού είναι η προσφορά συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία μπορεί να στηρίζονται και στη βάση ανταλλαγής μαθητών και φοιτητών, που ενισχύονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για εκπαιδευτικούς σκοπούς οργανώνονται επίσης ομαδικές εκδρομές σπουδαστών σε διάφορες χώρες, όπου συνδυάζεται η απόκτηση γνώσεων με ταυτόχρονη ψυχική ανάταση. Τελευταία έχουν επινοηθεί κρουαζιέρες με ειδικά πλοία, στις οποίες παίρνουν μέρος ολόκληρες τάξεις με το εκπαιδευτικό προσωπικό τους που συνεχίζουν τα μαθήματά τους ταξιδεύοντας (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.35 Επαγγελματικός Τουρισμός.

Ο επαγγελματικός τουρισμός είναι μια ειδική μορφή τουρισμού που σχετίζεται με την προώθηση της επαγγελματικής δραστηριότητας αυτών που συμμετέχουν. Ο επαγγελματικός τουρισμός χωρίζεται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες: *το γενικό επαγγελματικό τουρισμό, το συνεδριακό τουρισμό, τον εκθεσιακό τουρισμό, και τα ταξίδια κινήτρων*. Σήμερα ο επαγγελματικός τουρισμός αποτελεί έναν ιδιαίτερα δυναμικό τουριστικό τομέα και θεωρείται σημαντική πηγή εσόδων και δημιουργίας θέσεων εργασίας, καθώς και αναζωογόνησης της τουριστικής κίνησης (Βενετσανοπούλου,2006).

Επίσης, αποτελεί μια δυναμική αγορά, με ιδιαίτερα οικονομικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα. Οι επαγγελματίες ταξιδιώτες, που μετακινούνται για να συμμετάσχουν σε συνέδρια, εκθέσεις, ταξίδια κινήτρων και επιχειρηματικές υποχρεώσεις, είναι ευπρόσδεκτοι επισκέπτες στον τόπο προορισμού, αφού πρόκειται για άτομα υψηλού κοινωνικού, μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου. Οι

περισσότερες επιχειρήσεις, σήμερα, χρησιμοποιούν σε μεγάλο βαθμό, αυτό το είδος τουρισμού σαν μέσο για την προσέγγιση κάποιων στόχων τους και είναι, πλέον, αποδεδειγμένο ότι τα ταξίδια αυτά συμπίπτουν με την πρόοδο των εργασιών τους. Με λίγα λόγια, ο επαγγελματικός τουρισμός έχει προκαλέσει την αφύπνιση του ενδιαφέροντος των κρατικών φορέων και των ιδιωτικών επιχειρήσεων (Κραβαρίτης, Παπαγεωργίου, 2007).

4.4.36 Τουρισμός εκθέσεων.

Πρόκειται για μια μορφή τουρισμού, που αναπτύσσεται δυναμικά ολοένα και περισσότερο. Σε αυτήν υπάγονται κάθε είδους εκθέσεις, που συνήθως οργανώνονται σε μεγάλα αστικά κέντρα, ώστε οι επισκέπτες τους να μπορούν να συνδυάσουν την επαγγελματική τους ενημέρωση με κάποια μορφή τουρισμού, όπως για παράδειγμα τουρισμό πόλης, μορφωτικό τουρισμό κλπ. Για την ανάπτυξη του τουρισμού εκθέσεων απαιτείται η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και συγκεκριμένα σύγχρονων εκθεσιακών χώρων, που να είναι κατάλληλα εξοπλισμένοι και να διαθέτουν τους αναγκαίους βοηθητικούς χώρους, δηλαδή εστιατόρια, καφετέριες, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων ιατρείο κλπ (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

4.4.37 Συνεδριακός τουρισμός.

Είναι ο τουρισμός που γίνεται κατά τη διάρκεια ενός συνεδρίου, όπου συναντώνται άτομα από διαφορετικά μέρη συνήθως για μια ή περισσότερες μέρες, με σκοπό να συζητήσουν διάφορα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, να ενημερωθούν, να ανταλλάξουν επιστημονικές γνώσεις, να προβούν σε επιστημονικές ανακοινώσεις, κτλ αλλά στον εκτός του συνεδρίου χρόνο έχουν τουριστικές δραστηριότητες. Συνήθως κατά τη διάρκεια αυτών γίνεται συνδυασμός της εργασίας με τη ανάπαυση, την αναψυχή, την περιήγηση, κτλ για αυτό το λόγο μαζί με τα προγράμματα εργασίας καταρτίζονται και προγράμματα τουριστικού περιεχομένου, που περιλαμβάνουν την επίσκεψη διαφόρων μουσείων και αξιοθεάτων, κ.α. Τα συνεδριακά κέντρα/αίθουσες αποτελούν τον πυρήνα του συνεδρίου και κατ' επέκταση του συνεδριακού τουρισμού. Συνεδριακά κέντρα είναι ως γνωστόν, οι στεγασμένοι χώροι συγκέντρωσης ατόμων που καλύπτουν τις ανάγκες συνεδριακών και πολιτιστικών, κοινωνικών, εκθεσιακών, εμπορικών ή ψυχαγωγικών εκδηλώσεων σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές (Βενετσανοπούλου, 2006).

4.4.38 Τουρισμός κινήτρων.

Κίνητρο είναι μια εσωτερική κατάσταση που ενεργοποιεί, δραστηριοποιεί ή υποκινεί ένα άτομο και το αναγκάζει να διαμορφώσει μια συμπεριφορά και να προβεί σε ενέργειες, που έχουν σκοπό την επίτευξη ενός επιθυμητού στόχου (Σφακιανάκης, 2000). Ο τουρισμός κινήτρων είναι ουσιαστικά μια σχετικά νέα μορφή τουριστικής δραστηριότητας που αναπτύσσεται αρκετά γρήγορα και υπόσχεται σημαντικά οικονομικά οφέλη για τις χώρες εκείνες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που θέλουν, αλλά και που έχουν τις προϋποθέσεις να τον αναπτύξουν. Αυτή η μορφή τουρισμού αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο του σύγχρονου μάρκετινγκ, που χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερο οι μεγάλες βιομηχανικές, εμπορικές και παροχής υπηρεσιών επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να αυξήσουν την παραγωγικότητα των εργαζομένων που απασχολούν και κατ' επέκταση την ανταγωνιστικότητά τους τόσο στις αγορές εσωτερικού όσο και του εξωτερικού. Για να επιτευχθούν οι σκοποί αυτών των επιχειρήσεων, προσφέρονται εκ μέρους τους διάφορα κίνητρα στους εργαζομένους μεταξύ των οποίων και ομαδικά τουριστικά πακέτα συνήθως για τουριστικούς προορισμούς στο εξωτερικό. Αυτή η μέθοδος υποκίνησης των εργαζομένων εκ μέρους των επιχειρήσεων αποδείχτηκε στην πράξη αποτελεσματική γι' αυτό και έχει εξαπλωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στις Η.Π.Α. Ο τουρισμός κινήτρων έχει κατά κανόνα περιορισμένη χρονική διάρκεια, τρεις ως τέσσερις ημέρες συνήθως (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, Λύτρας, 1998).

Τα είδη των κινήτρων ήταν διαφορετικά κατά καιρούς. Μια γενικευμένη διάκριση τους είναι αυτή που τα ξεχωρίζει στις παρακάτω κατηγορίες:

- *Επαγγελματικά κίνητρα.* (προαγωγή, μονιμοποίηση, αλλαγή καθηκόντων, εκπαίδευση και κατάρτιση, μετάθεση, κτλ).
- *Χρηματικά κίνητρα.* (χρηματικά δώρα, έκτακτα χρηματικά βοηθήματα, bonus, συμμετοχή στα κέρδη, μετοχές κτλ.)
- *Υλικά κίνητρα.* (παροχές διαρκών ή καταναλωτικών αγαθών, παροχή αγαθών σε μικρότερες τιμές, μικροσυσκευές σαν δώρα, επώνυμα είδη ένδυσης και υπόδησης.)
- *Κίνητρα απονομής ηθικών αμοιβών.* (έπαινοι, βραβεία, τιμητικά διπλώματα κτλ)
- *Κίνητρα παροχής υπηρεσιών.* (εκδρομές, συνεστιάσεις, τουριστικά ταξίδια, ταξίδια νεόνυμφων, ψυχαγωγικά σαββατοκύριακα κτλ).

4.4.39 Θρησκευτικός τουρισμός.

Ο θρησκευτικός τουρισμός αφορά μια κατηγορία ατόμων τα οποία επισκέπτονται θρησκευτικούς τόπους, που βρίσκονται στη χώρα της μόνιμης διαμονής τους ή σε κάποια άλλη είτε για λόγους λατρείας είτε για να πάρουν μέρος σε κάποιες θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές είτε για να εκπληρώσουν κάποιο τάμα που είχαν κάνει κ.λπ. Η μορφή αυτή τουρισμού διαρκεί δεν διαρκεί περισσότερο από τρεις ημέρες. Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν χρειάζεται ειδική υποδομή, αλλά μόνο τη βασική. Επίσης τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φτηνότερα από εκείνα άλλων μορφών τουρισμού, επειδή είναι οπωσδήποτε λιγότερα, ενώ τα οικονομικά οφέλη για τους θρησκευτικούς τόπους είναι πολύ σημαντικά (Ανδριώτης, 2003).

Θρησκευτικοτουριστικές μετακινήσεις παρατηρούνται σε όλο τον κόσμο ανεξάρτητα από το είδος της θρησκείας που επικρατεί στις διάφορες περιοχές. Στη χώρα μας γίνονται κατά τη διάρκεια των μεγάλων χριστιανικών γιορτών και κυρίως τις ημέρες των Χριστουγέννων, του Πάσχα και του Δεκαπενταύγουστου. Επίσης μεγάλες χριστιανικές γιορτές θεωρούνται και οι τοπικές γιορτές προς τιμή της μνήμης των Αγίων, πολιούχων πόλεων και χωριών, ή προς τιμή των Αγίων για τους οποίους έχουν χτιστεί Μοναστήρια ή Εξωκκλήσια. Αυτές οι τοπικές γιορτές παίρνουν συχνά τη μορφή πανηγυριών στα οποία συρρέουν χιλιάδες άνθρωποι. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι στη σύγχρονη εποχή είναι δυνατόν να μην είναι το θρησκευτικό κίνητρο, αυτό καθαυτό, που προκαλεί τις θρησκευτικοτουριστικές μετακινήσεις, αλλά ακόμη και οι μη θρησκευόμενοι εκμεταλλεύονται τις χριστιανικές γιορτές για να κάνουν και αυτοί τις διακοπές τους. (Σφακιανάκης, 2000).

4.4.40 Λαϊκός τουρισμός.

Ο λαϊκός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού, που αποτελείται από άτομα που κατά το πλείστον είναι χαμηλής εισοδηματικής στάθμης και ακόμα ότι τα άτομα αυτά ταξιδεύουν συνήθως οικογενειακά και με κάθε είδους ιδιόκτητα μέσα (π.χ. αυτοκινούμενα τροχόσπιτα, αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες κ.λπ.) Κατασκευάζουν κάμπινγκ σε οδικούς άξονες, σε τουριστικές τοποθεσίες και στις παρυφές πόλεων ώστε να κάνουν όσο το δυνατόν καλύτερη και πιο άνετη τη διαμονή τους. Τα οικονομικά ωφέληματα από αυτήν τη μορφή τουρισμού κάθε άλλο παρά σημαντικά είναι. Ας σημειωθεί ότι η διαμονή σε κάμπινγκ είναι συγκριτικά με άλλα τουριστικά καταλύματα αισθητά φτηνότερη. Το γεγονός αυτό εκτιμάται πάρα πολύ από τους τουρίστες του λαϊκού τουρισμού και κυρίως από αυτούς που συνοδεύονται στις τουριστικές τους μετακινήσεις από τις οικογένειές τους (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, 2004).

4.4.41 Τουρισμός των “σακιδιούχων”.

Οι τουρίστες του “σακιδίου” βρίσκονται στο άλλο άκρο της εισοδηματικής κλίμακας από αυτό που βρίσκονται οι τουρίστες του κοσμοπολίτικου και του επιλεκτικού τουρισμού. Οι περισσότεροι είναι φτωχοί νεαροί που φορούν στη πλάτη τους ένα σακίδιο με διάφορα απαραίτητα πράγματα όπως υπνόσακο, ρούχα, είδη πρώτης ανάγκης, υδροδοχείο, κλπ. Κάνουν όσο γίνεται φθηνότερες διακοπές για να αποκτήσουν εμπειρίες με λίγα χρήματα είτε γιατί δεν έχουν πράγματι χρήματα, είτε γιατί τους αρέσει αυτός ο τρόπος ζωής. Ο τουρισμός των σακιδιούχων είναι μια από τις μη-καταναλωτικές μορφές τουρισμού διότι οι τουρίστες δαπανούν καθόλου ή πολύ λίγα χρήματα. Τέτοιες μορφές είναι ακόμη ο περιπατητικός, κληρονομικός, ο τουρισμός παρατήρησης της χλωρίδας και της πανίδας, ο τουρισμός άγριας ζωής, κλπ (Σφακιανάκης,2000).

4.4.42 Επιλεκτικός τουρισμός.

Ο επιλεκτικός τουρισμός πραγματοποιείται συνήθως από άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης που όχι μόνο θέλουν αλλά και μπορούν να ξοδέψουν μεγάλα ποσά για την ικανοποίηση των τουριστικών τους αναγκών ή επιθυμιών. Τα άτομα αυτά ταξιδεύουν συνήθως μεμονωμένα, δηλαδή κάνουν ατομικό τουρισμό, που σημαίνει ότι είτε αγοράζουν ατομικά τουριστικά πακέτα ΙΤ (individual inclusive tours) είτε τα φτιάχνουν όπως αυτοί ακριβώς θέλουν, έτσι ώστε να ικανοποιούν τις τουριστικές τους ανάγκες ή επιθυμίες είτε δεν αγοράζουν καθόλου τουριστικά πακέτα, που σημαίνει ότι αγοράζουν τις διάφορες τουριστικές υπηρεσίες μεμονωμένα. Έχουν την απαίτηση τα χρήματα που ξοδεύουν για την αγορά τουριστικών προϊόντων να τους προσφέρουν την ικανοποίηση ή την χρησιμότητα που προσδοκούν. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του επιλεκτικού τουρισμού είναι η χώρα υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών να δημιουργήσει την κατάλληλη υποδομή (ξενοδοχεία πολλών αστέρων με πολλούς συμπληρωματικούς χώρους, υψηλής ποιοτικής στάθμης σέρβις, νυχτερινή ζωή, καλλιτεχνική κίνηση, ανεπτυγμένη αγορά, μουσεία, πινακοθήκες, καλό κοινωνικό δίκτυο κλπ (Ηγουμενάκης, κ.α.1998).

4.4.43 Κοσμοπολίτικος τουρισμός.

Η πελατεία του κοσμοπολίτικου προορισμού είναι κατά κύριο λόγο ο κόσμος της αριστοκρατίας και οι μεγιστάνες του πλούτου, που συχνά ταξιδεύουν από το ένα κοσμοπολίτικο κέντρο στο άλλο. Τα άτομα αυτά ξοδεύουν μεγάλα χρηματικά ποσά τόσο κατά την τουριστική μετακίνησή τους όσο και κατά τη διαμονή τους στον τουριστικό προορισμό που επισκέπτονται, γι' αυτό και οι απαιτήσεις τους είναι πάρα πολύ μεγάλες. Τα άτομα που κάνουν κοσμοπολίτικο τουρισμό μετακινούνται συνήθως με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα, όπως για παράδειγμα ιδιόκτητα αεροπλάνα, θαλαμηγούς κλπ. Στον τουριστικό προορισμό τους διαμένουν είτε σε ξενοδοχεία πολυτελείας είτε σε ιδιόκτητες ή νοικιασμένες πολυτελείς επαύλεις είτε σε ιδιόκτητες πολυτελείς θαλαμηγούς. Η ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού, αν και θα την επιθυμούσαν πολλές χώρες για καθαρά οικονομικούς λόγους, είναι δύσκολη λόγω της κατάλληλης υποδομής που απαιτείται και της καταξίωσης του τουριστικού προορισμού στην συνείδηση της αριστοκρατίας και των μεγιστάνων του πλούτου σαν τόπος κοσμοπολίτικου τουρισμού (Ανδριώτης, 2003).

4.4.44 Κοινωνικός τουρισμός.

Ο κοινωνικός τουρισμός είναι μια μορφή κοινωνικής παροχής του κράτους, που παρέχει φθηνότερες ή δωρεάν διακοπές σε νέους, ηλικιωμένους, πολύτεκνους κλπ οι οποίοι δίχως τη βοήθεια του δεν θα είχαν τη δυνατότητα να τις πραγματοποιήσουν. Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού (BITS=Bureau Internationale de Tourisme Social) κοινωνικός τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και διεργασιών που προκύπτουν από την επιδοτούμενη από τη πολιτεία, βάσει ορισμένων προγραμμάτων, συμμετοχή στον τουρισμό των κοινωνικών στρωμάτων με χαμηλό εισόδημα (Βενετσανοπούλου, 2006).

Το σύγχρονο κοινωνικό κράτος έχει υποχρέωση πέρα από υγεία, καλά γηρατεία, εργασία, παιδεία κλπ. να εξασφαλίσει σε άτομα χαμηλής εισοδηματικής στάθμης τη δυνατότητα να κάνουν διακοπές και με αυτόν τον τρόπο να ισορροπήσουν τόσο ψυχικά όσο και σωματικά. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού είναι η δημιουργία κατάλληλης υποδομής, όπως για παράδειγμα κατασκευή ειδικών τουριστικών καταλυμάτων που να ανταποκρίνονται στις οικονομικές δυνατότητες της πελατείας τους, επίσης χορήγηση επιδομάτων διακοπών που να αναπροσαρμόζονται σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες κάθε οικογένειας, εφαρμογή επιχορηγούμενων προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού για ειδικές κατηγορίες ατόμων, (όπως για παράδειγμα σπουδαστές, στρατιώτες, συνταξιούχους) που η οικονομική τους κατάσταση δεν τους επιτρέπει να κάνουν διακοπές κλπ (Ηγουμενάκης, κ.α. 1998).

Ο κοινωνικός τουρισμός, όπως είπαμε, απευθύνεται σε άτομα με χαμηλά εισοδήματα ή άτομα ειδικών ομάδων, τα οποία γενικά μπορούν να υπαχθούν σε κατηγορίες όπως:

- Εργαζόμενοι και συνταξιούχοι με χαμηλό εισόδημα.
- Άνεργοι.
- Άτομα με ειδικές ανάγκες συμπεριλαμβανομένων και των υπερηλίκων.
- Πολύτεκνοι των οποίων το εισόδημα είναι συνήθως ανεπαρκές.
- Πολιτικοί πρόσφυγες, αγρότες και αγρότισσες των οποίων η πρόσβαση στον τουρισμό είναι δύσκολη λόγω οικονομικών δυσχερειών διότι δεν έχουν την απαιτούμενη πληροφόρηση και εμπειρία.
- Προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, για νέους που δεν έχουν δικό τους εισόδημα.
- Προγράμματα της εργατικής εστίας, για τους χαμηλόμισθους και συνταξιούχους ασφαλισμένους σε ταμεία (Σφακιανάκης,2000).

4.4.45 Πολιτιστικός-Πνευματικός τουρισμός.

Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει ως κύριο στόχο τη γνωριμία και εκτίμηση της ιστορικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής κληρονομιάς, καθώς και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας μιας περιοχής. Ο πολιτιστικός τουρισμός θεωρείται εναλλακτική μορφή τουρισμού, η οποία συνυπάρχει με το μαζικό τουρισμό ή και με άλλες εναλλακτικές μορφές. Απευθύνεται σε κοινό υψηλού μορφωτικού επιπέδου και επικεντρώνεται στην επίσκεψη πολιτιστικών χώρων διαφόρων εγκαταστάσεων (μνημείων, μουσείων, πινακοθηκών, θεάτρων, κ.λπ.) Στόχος του πολιτιστικού τουρισμού είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των αρχαιολογικών, ιστορικών και αρχιτεκτονικών μνημείων. Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει επιμορφωτικό χαρακτήρα για το επισκέπτη, τον οποίο φέρνει σε άμεση επαφή με την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου.

Ο πολιτισμός στον τουρισμό περιλαμβάνει:

- αρχαιολογικούς χώρους, αρχαιολογικά μουσεία-μνημεία,
- λαογραφικά μουσεία, ιστορικές βιβλιοθήκες, ήθη και έθιμα,
- θρησκευτικές τοποθεσίες, τα μοναστήρια, εκκλησίες,
- ετήσια εθνικά και τοπικά φεστιβάλ, πανηγύρια
- καλλιτεχνικές εκδηλώσεις
- τα σχετιζόμενα με παραδοσιακή και μοντέρνα τέχνη (γλυπτική, ζωγραφική, μουσική, χορός)
- τα αρχιτεκτονικά μνημεία, τα μνημεία διασωζόμενου φυσικού και τεχνητού κάλλους
- πινακοθήκες και τα κάθε μορφής μουσεία (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.46 Χρονομεριστικός τουρισμός (time sharing).

Ο θεσμός της χρονομεριστικής μίσθωσης εμφανίστηκε στη δεκαετία του 1960 στην Ιαπωνία. Είναι αναμφίβολα η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού σήμερα με ρυθμό ανάπτυξης 30% περίπου το χρόνο. Ο πρωτοποριακός αυτός θεσμός δίνει τη λύση στον “κορεσμένο” τουρίστα του τουριστικού πακέτου, που απαιτητικός όσο ποτέ άλλοτε σήμερα, αναζητά υψηλή ποιότητα τουριστικών υπηρεσιών στις διακοπές του. Η υπερσύγχρονη αυτή μορφή τουρισμού, έχει πελατεία μέσης και υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Βασίζεται στην αρχή της πώλησης του δικαιώματος χρήσης ορισμένων ημερών ή εβδομάδων σε ένα ξενοδοχείο ή ένα συγκρότημα διαμερισμάτων την ίδια χρονική περίοδο κάθε χρόνο (Ηγουμενάκης,Κραβαρίτης,2004).

Σύμφωνα με το θεσμό αυτό, ο τουρίστας που επιθυμεί αυτή τη μορφή τουρισμού αγοράζει από μια εταιρία time sharing (με συμβολαιογραφική πράξη) το δικαίωμα κατοχής και χρήσης ενός συγκεκριμένου καταλύματος σε ξενοδοχείο (συνήθως ένα studio) ή ένα μικρό διαμέρισμα σε κάποιο συγκρότημα διαμερισμάτων ή σε έπαυλη και γενικά τουριστικές εγκαταστάσεις, για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο κάθε χρόνο και για ορισμένα χρόνια, 5 έως 60 κάτω από προϋποθέσεις και όρους που καθορίζονται νομικά. Η μορφή αυτή διακοπών απευθύνεται κυρίως σε εύπορα άτομα, διότι είναι απαραίτητη η καταβολή ενός αρκετά υπολογίσιμου ποσού. Το δικαίωμα αυτό ονομάζεται και μερίδιο TS και μπορεί να μεταπωληθεί, να ενοικιασθεί, ακόμα και να κληροδοτηθεί όπως τα ακίνητα. Τα καταλύματα αυτά λειτουργούν με άδεια του ΕΟΤ, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ελέγχει και να παρακολουθεί την εκτέλεση των συμβάσεων χρονομεριστικής μίσθωσης. Η διαμονή σε τέτοιου είδους καταλύματα κατά τη διάρκεια των διακοπών είναι συνήθως 15 ημέρες.

Όταν εφαρμόστηκε για πρώτη φορά ο θεσμός της χρονομίσθωσης, ο ιδιοκτήτης ενός μεριδίου TS μπορούσε να πηγαίνει μόνο στο συγκεκριμένο κατάλυμα που αγόρασε (στον ίδιο τόπο, στο ίδιο ξενοδοχείο). Επειδή όμως είναι πολύ φυσικό ο αγοραστής του δικαιώματος αυτού να αρχίσει γρήγορα να κουράζεται με την επανάληψη ίδιων παραστάσεων, αναπτύχθηκε ο θεσμός της ανταλλαγής παρόμοιων δικαιωμάτων. Έτσι λοιπόν μπορεί πια σήμερα να ανταλλάξει κανείς το δικαίωμα που έχει αγοράσει σε ένα ξενοδοχείο ή ένα συγκρότημα διαμερισμάτων για ορισμένο χρονικό διάστημα κάθε χρόνο, με παρόμοιο δικαίωμα χρήσης άλλου αγοραστή σε ξενοδοχείο ή συγκρότημα διαμερισμάτων όχι μόνο σε άλλη περιοχή, αλλά και σε άλλη χώρα. Η ανταλλαγή αυτή γίνεται μέσω ειδικών εταιριών ανταλλαγών μεριδίων TS, που ιδρύθηκαν σε όλο τον κόσμο (Βενετσανοπούλου,2006).

4.4.47 Τουρισμός επιστροφής στις ρίζες.

Επιστρέφω στις ρίζες μου, σημαίνει επιστρέφω στο τόπο καταγωγής μου και συναντώ τους μακρινούς συγγενείς μου. Οι άνθρωποι που γυρίζουν πίσω γυρίζουν προσωρινά για να παραστούν σε σημαντικά οικογενειακά γεγονότα (γάμοι, γεννήσεις, κλπ.), άλλοι για γεωργικές εργασίες, άλλοι για να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις που οργανώνουν οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι. Επίσης γυρίζουν για να ξεφύγουν από τη καθημερινότητά τους στη πόλη με την ευκαιρία των μεγάλων θρησκευτικών γιορτών. Αυτοί οι γυρισμοί αποτελούν τουριστικά ταξίδια και χαρακτηρίζονται σαν μικρές διακοπές (Σφακιανάκης,2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

5.1 Ο ελληνικός τουρισμός σήμερα.

Η Ελλάδα αποτελεί ελκυστικό προορισμό ιδιαίτερα τους μήνες του καλοκαιριού λόγω των πλούσιων φυσικών της πόρων και του μεσογειακού της κλίματος. Διαθέτει περισσότερα από 15.000 χιλιόμετρα παραλίας, 190.000 ακτές και 6.000 μεγάλα και μικρότερα νησιά. Οι επισκέπτες ανακαλύπτουν ποικίλες επιλογές σε τομείς όπως η ιστιοπλοΐα και οι κρουαζιέρες, τα ταξίδια κινήτρων που παρουσιάζουν νέες ευκαιρίες σε εξειδικευμένες και ελκυστικές αγορές. Οι καθαρές παραλίες, τα επιβλητικά βουνά, τα πλούσια σε ιστορία και παραδόσεις τοπία και φυσικά η φημισμένη φιλοξενία είναι αυτά που αποτελούν πόλο έλξης για τους επισκέπτες από όλο τον κόσμο στον τόπο όπου γεννήθηκε η δημοκρατία. Σύμφωνα με έρευνες που πραγματοποιήθηκαν ποσοστό άνω του 25% τω Ευρωπαίων ταξιδιωτών με υψηλό μορφωτικό επίπεδο αναζητούν εμπειρίες και τουριστικές υπηρεσίες πέρα από ήλιο, θάλασσα και φιλοξενία. Η Ελλάδα μπορεί να προσφέρει τέτοιου είδους εμπειρίες, διότι αν συνδυάσει τα όμορφα τοπία της, τους φυσικούς της πόρους, τον πολιτισμικό και ιστορικό της πλούτο με την νεωτεριστική επιχειρηματικότητα, μπορούν να αναδείξουν με αυτόν τον τρόπο πρωτότυπες κερδοφόρες επενδυτικές ευκαιρίες.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, πάνω από 3 εκατομμύρια τουρίστες επισκέφθηκαν την Ελλάδα κατά την περίοδο Ιανουάριος – Μάιος 2013. Το Ταξιδιωτικό Ισοζύγιο την περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου 2013 παρουσίασε πλεόνασμα 1.070 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 306 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2012 (Ιανουάριος - Μάιος 2012: 764 εκατ. ευρώ). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων κατά 232 εκατ. ευρώ ή 15,4% σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου 2012, καθώς και στη μείωση των ταξιδιωτικών πληρωμών κατά 75 εκατ. ευρώ ή 10,1%. Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην αύξηση των αφίξεων κατά 9,5% και ταυτόχρονα στην αύξηση της μέσης ανά ταξίδι δαπάνης κατά 5,4%. Σημειώνεται τέλος ότι οι καθαρές εισπράξεις από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών συνέβαλαν με ποσοστό 31,6% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες και αντιστάθμισαν το 15,4% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου.

5.1.1 Οι υποδομές στην Ελλάδα και πως συνέβαλλαν στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Η Ελλάδα μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε το επίκεντρο της τουριστικής αγοράς, όπου σημείωσε αύξηση στις επισκέψεις τουριστών. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη υποδομών. Ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα καλύτερα αεροδρόμια του κόσμου. Επίσης, τα προγράμματα marketing που υλοποίησε προσέλκυσαν 12 νέες αεροπορικές εταιρείες στην Αθήνα. Τα αεροδρόμια της Ελλάδας, 40 στο σύνολο, εκ των οποίων τα 15 είναι διεθνή, αναβαθμίζονται για να εξυπηρετήσουν τους επισκέπτες και τις πτήσεις τσάρτερ που έχουν πλέον αυξηθεί σημαντικά. Επίσης, το εθνικό οδικό σύστημα συνδέει το Βορρά με το Νότο, την Ανατολή και τη Δύση με ένα ενιαίο και άρτια σχεδιασμένο δίκτυο. Η Εγνατία Οδός, που συνδέει την Ηγουμενίτσα με τα Τουρκικά σύνορα, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα μεταφοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση την τελευταία δεκαετία. Επίσης η Ιόνια Οδός που συνδέει την Πάτρα με την Ηγουμενίτσα, συμπληρώνει την αναβάθμιση του συστήματος. Η Αττική Οδός, άλλαξε τον τρόπο μεταφοράς στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και αποτελεί μια σημαντική οδική αρτηρία για την εφοδιαστική αλυσίδα (logistics) που συνδέει το αεροδρόμιο με λιμάνια και σιδηροδρομικούς σταθμούς. Αξίζει να σημειώσουμε ότι, το μετρό της Αθήνας παρουσιάζει ιδιαίτερη επιτυχία και συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση των αστικών μεταφορών, επεκτείνει τις γραμμές του καθώς και το ωράριο λειτουργίας του, προκειμένου να εξυπηρετεί όσο το δυνατόν καλύτερα τους επιβάτες του. Επιπλέον, το ανεπτυγμένο δίκτυο των ταχύπλοων πλοίων της Ελλάδας συμπληρώνει τη μεταφορική υποδομή της χώρας. Επιπλέον, μία νέα υπηρεσία υδροπλάνων ξεκίνησε να λειτουργεί στην Ελλάδα, ενώνοντας τα αναρίθμητα Ελληνικά νησιά. Όπως παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα ως προς την υποδομή της έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο και έχει αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα στις επισκέψεις τουριστών που ολοένα και αυξάνονται.

5.1.2 Οι ευρωπαϊκές χορηγήσεις για το τουρισμό μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ.

Ο στόχος του ΕΣΠΑ, για την περίοδο 2007 έως 2013, είναι να επιτύχει μία ισορροπημένη ανάπτυξη της χώρας, αποδίδοντας το 82% του προϋπολογισμού σε έργα ανάπτυξης της Περιφέρειας. Το ΕΣΠΑ θα προωθήσει έργα που σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με την τουριστική ανάπτυξη και θα προσφέρει πλήθος ευκαιριών σε επενδυτές να συμμετάσχουν σε διάφορα έργα με συνολικό προϋπολογισμό 40 δισεκατομμυρίων ευρώ. Συγκεκριμένα για τον τομέα του τουρισμού, το ΕΣΠΑ

παρέχει σημαντική οικονομική υποστήριξη, με προϋπολογισμό μεγαλύτερο από 500 εκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2013. Το ΕΣΠΑ αποβλέπει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την Ελλάδα και στη μείωση της εποχικότητας, στη προβολή της χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο ως ασφαλή και ελκυστικό τουριστικό προορισμό, επίσης στην αύξηση του αριθμού των διεθνών επισκεπτών και φυσικά της ενίσχυσης του εγχώριου τουρισμού. Οι επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, σύμφωνα με το νέο Επενδυτικό Νόμο θα συμπεριλαμβάνουν την αναβάθμιση μαρίνων, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού, την αναβάθμιση υποδομών χειμερινού τουρισμού και την επιδότηση ιδιωτικών επενδύσεων.

5.2 Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία.

Ο τουρισμός σήμερα αποτελεί τον δυναμικότερα αναπτυσσόμενο τομέα της ελληνικής οικονομίας ο οποίος καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Γι'αυτό το λόγο η προσπάθεια διατήρησης της Ελλάδας σε υψηλά επίπεδα τουριστικής ανταγωνιστικότητας πρέπει να αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους της πολιτείας και της επιχειρηματικής κοινότητας.

Η συμμετοχή του τουρισμού στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π) είναι σταθερά πάνω από 15% και κατά περιόδους ξεπέρασε το 18%. Τα τελευταία περίπου 30 χρόνια ο τουρισμός αποτελεί για την Ελλάδα έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες ανάπτυξης δημιουργίας εισοδήματος και απασχόλησης. Αξίζει να σημειώσουμε ότι 1 στους 5 κατοίκους της Ελλάδας απασχολείται άμεσα ή έμμεσα στον τουριστικό τομέα. Επίσης ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή του τουρισμού στην κάλυψη του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (Στο εμπορικό ισοζύγιο καταγράφονται οι χρηματικές ροές που αφορούν σε συναλλαγές σε αγαθά (πληρωμές/εισαγωγές και εισπράξεις/εξαγωγές)) που παρόλο την διόγκωση που είχε σημειώσει τα τελευταία 3 χρόνια, οι τουριστικές εισπράξεις καλύπτουν σχεδόν το 1/3 αυτού. Επιπλέον η τουριστική κατανάλωση επηρεάζει το 60% των κλάδων της ελληνικής οικονομίας και αξίζει να αναφερθεί ότι κάθε ευρώ που καταναλώνεται στο τουρισμό δημιουργεί υπερδιπλάσια δευτερογενή κατανάλωση στην υπόλοιπη οικονομία. Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει τη συμμετοχή της τουριστικής οικονομίας στο Α.Ε.Π και τις άμεσες τουριστικές εισπράξεις κατά τη περίοδο 2007-2012.

Τουρισμός και Α.Ε.Π 2007-2012.		
Έτος	% Συμμετοχή τουριστικής οικονομίας στο Α.Ε.Π.	Άμεσες τουριστικές εισπράξεις (εκατ. ευρώ).
2007	17,5%	11.319,2
2008	16,8%	11.635,9
2009	15,9%	10.400,2
2010	16,0%	9.611,3
2011	15,8%	10.504,7
2012	16,4%	10.024,9

Πηγή: <http://sete.gr>

5.3 Η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουρισμού.

Η ανταγωνιστικότητα είναι η ικανότητα να επιχειρούμε καλύτερα και αποτελεσματικότερα από τους ανταγωνιστές μας. Οι ανταγωνιστές μας είναι οι χώρες - τουριστικοί προορισμοί που είτε παράγουν ίδιο ή παρεμφερές τουριστικό προϊόν με το δικό μας, είτε / και απευθύνονται στις ίδιες αγορές για άντληση πελατείας. Η Ισπανία, Τουρκία, Κύπρος, Αίγυπτος είναι οι κυριότεροι ανταγωνιστές μας . Επίσης η Πορτογαλία, Κροατία με ελλειπή όμως στοιχεία. Το ζητούμενο της τουριστικής οικονομίας είναι η μεγιστοποίηση των μεγεθών *έσοδα* και *θέσεις απασχόλησης*. Τα *έσοδα* εκφράζονται από το γινόμενο *αφίξεις επί κατά κεφαλή δαπάνη*. Το γινόμενο παίρνει τόσο μεγαλύτερη τιμή όσο μεγαλύτερη είναι η τουριστική περίοδος και επηρεάζει αντίστοιχα τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Παρακάτω παρουσιάζεται πίνακας με την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού της Ελλάδας και των ανταγωνιστών έτος 2013.

Κατάταξη ανταγωνιστικότητας τουρισμού Ελλάδας και ανταγωνιστών, 2013*						
Χώρα	Σειρά Κατάταξης	Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις (000)	Διεθνείς Τουριστικές Εισπράξεις (εκατ. US\$)	Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη (US\$)	Πληθυσμός (εκατ.)	Κατά Κεφαλή Α.Ε.Π (US\$)
Ισπανία	4	56.694,3	59.892,3	1.056	48,8	30.477,7
Πορτογαλία	20	7.412,2	11.338,6	1.530	11,2	23.362,6
Κύπρος	29	2.392,2	2.543,0	1.063	1,1	27.520,8
Ελλάδα	32	16.427,2	14.622,6	890	12,0	26.258,0
Κροατία	35	9.926,7	9.364,0	943	4,6	18.014,3
Τουρκία	46	34.038,0	23.020,0	676	74,3	14.392,5
Αίγυπτος	85	9.496,9	8.707,1	917	83,1	6.454,8

* Τα στοιχεία αφορούν το έτος 2011.

Πηγή: <http://sete.gr>

5.4 Ο Εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, λόγω της διεθνούς τάσης για διεύρυνση και διαφοροποίηση του τουριστικού της προϊόντος, προσφέρει διάφορα ελκυστικά πακέτα και υπηρεσίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς το σημαντικότερο πλεονέκτημα που προσφέρουν είναι η δυνατότητά τους να προσελκύουν τουρίστες καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια σταθερή πηγή εσόδων και απασχόλησης. Να αναφέρουμε ότι η Ελλάδα προσελκύει ετησίως περισσότερους από 17 εκατομμύρια επισκέπτες. Οι επιχειρηματίες με την βοήθεια κρατικών επενδυτικών κινήτρων δημιουργούν υποδομές και υπηρεσίες σχετικές με τον τουρισμό υγείας, τον θρησκευτικό, τον γαστρονομικό, τον αθλητικό τουρισμό καθώς και τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό.

Όσον αφορά τον τουρισμό υγείας, η Ελλάδα φημίζεται για τους άριστους γιατρούς της και τους επαγγελματίες υγείας, που σπουδάζουν και εξειδικεύονται σε μερικά από τα καλύτερα πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής. Η πλαστική χειρουργική, τα κέντρα αποτοξίνωσης, οι κλινικές γονιμότητας και η αιμοκάθαρση σε ευχάριστο περιβάλλον είναι από τους τομείς που γνωρίζουν επιτυχία στον τομέα του τουρισμού υγείας. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο Οργανισμός Παγκόσμιας Υγείας κατατάσσει το σύστημα υγείας της Ελλάδας στη 14^η θέση μεταξύ 191 χωρών παγκοσμίως.

Ως προς τον θρησκευτικό τουρισμό, η θρησκευτική κληρονομιά της Ελλάδας προσελκύει επισκέπτες από όλο τον κόσμο, οι οποίοι επισκέπτονται εκκλησίες και μοναστήρια σε όλη τη χώρα. Ο θρησκευτικός τουρισμός συνδυάζει πνευματικά, πολιτισμικά και ιστορικά θέματα και παράλληλα αναδεικνύει την εθνική ταυτότητα της Ελλάδας. Εκτός από τα ταξίδια σε Χριστιανικά Ορθόδοξα μοναστήρια, οι επισκέπτες έρχονται στην Ελλάδα για να θαυμάσουν και να μελετήσουν τα μοναδικά

Βυζαντινά και μετά-Βυζαντινά αριστουργήματα, όπως εικονογραφίες, μωσαϊκά και τοιχογραφίες.

Για τον αθλητικό τουρισμό της Ελλάδας έχουμε να πούμε ότι η χώρα είναι ο τόπος που έφερε στον κόσμο τους Ολυμπιακούς Αγώνες και το 2004 διοργάνωσε από τους πιο επιτυχημένους Ολυμπιακούς Αγώνες στα χρονικά. Αυτός ο τόπος είναι ιδανικός για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, από ιστιοπλοΐα και εξερεύνηση σπηλαίων, μέχρι οδοιπορία και αλεξίπτωτο πλαγιάς. Η Ελλάδα είναι σε θέση να προσελκύσει λάτρεις των σπορ από όλο τον κόσμο, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν με ποικίλες δραστηριότητες, ενώ παράλληλα θα απολαμβάνουν το φυσικό πλούτο της χώρας. Παρακάτω αναφέρονται μερικά επιτυχή παραδείγματα ως προς τον αθλητικό τουρισμό της Ελλάδας: Το Euroleague Final 4 Athens 2007, το Athens CSI2*-W (Equestrian) international το 2009, το WRC Acropolis Rally of Greece (ετήσιο), το Athens Grand Prix Tsiklitiria (εντάσσεται στο πλαίσιο του IAAF Grand Prix) και η ετήσια Aegean Regatta.

Όσον αφορά τον οικοτουρισμό, η Ελλάδα με τα όμορφα τοπία της και με τα μοναδικά της οικοσυστήματα (όπως τα αγροτικά τοπία καθώς βουνά και ποτάμια) παρέχει μοναδικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη οικοτουριστικών εμπειριών. Αυτή η ραγδαία αυξανόμενη αγορά υπόσχεται σημαντικές αποδόσεις και υποστηρίζεται σε σημαντικό βαθμό από την Ελληνική κυβέρνηση με την παροχή ελκυστικών κινήτρων.

Ως προς τον αγροτουρισμό μπορούμε να πούμε ότι εξελίσσεται σε έναν από τους πιο δυναμικούς τομείς της αγοράς του εναλλακτικού τουρισμού. Οι επισκέπτες στο πλαίσιο του αγροτουρισμού διαμένουν και συχνά εργάζονται μαζί με τους μόνιμους κατοίκους, μαθαίνοντας με αυτό τον τρόπο αγροτικές τεχνικές. Πρόκειται για μια εμπειρία που αποφέρει εισοδήματα για τους επαγγελματίες του αγροτουρισμού και παράλληλα προσφέρει εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τους επισκέπτες. Ο αγροτουρισμός αποτελεί οικονομικό παράγοντα ανάπτυξης σε απομακρυσμένες περιοχές της περιφέρειας, μπορεί να προσελκύσει επισκέπτες σε τοπικές γιορτές και εκδηλώσεις καθώς και να ενισχύσει την παραγωγή και πώληση τοπικών προϊόντων. Να σημειώσουμε ότι, ο αγροτουρισμός μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπως είναι ο αθλητικός, ο θρησκευτικός, ο και ο τουρισμός υγείας.

Αξίζει να τονιστεί ότι, η Ελληνική Κυβέρνηση έχει θέσει ως προτεραιότητά της πλέον την ανάπτυξη τουριστικής υποδομής νέων μορφών εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες συμπληρώνουν το παραδοσιακό τουριστικό προϊόν της χώρας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεραίνουμε τελικά ότι, ο τουρισμός όπως και τα νομίσματα έχουν δυο όψεις από την μια όψη βρίσκονται τα θετικά που προσφέρει, ενώ από την άλλη βρίσκονται τα αρνητικά.

Μερικά από τα θετικά που προσφέρει είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, η οποία δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας προσφέροντας εισόδημα σε ανέργους ακόμη και εποχιακά με αποτέλεσμα να μειώνεται το ποσοστό ανεργίας. Επιπλέον, αναβάθμιση των περιοχών (δηλαδή ανάπτυξη έργων υποδομής, όπως οδικά δίκτυα, ξενοδοχεία, λιμάνια, κ.α.) επίσης αύξηση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της περιοχής (αύξηση του εισοδήματος και έλλειψη ανεργίας) καθώς προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς (διατήρηση εθίμων και ηθών) και φυσικά διατήρηση των φυσικών χώρων.

Ως προς τα αρνητικά που προσφέρει, αξίζει να σημειώσουμε ότι είναι η μεγάλη οικονομική επιβάρυνση του κράτους λόγω της χορηγήσεως των επιδομάτων ανεργίας κατά τους χειμερινούς μήνες, η οικονομική εκμετάλλευση μερικών επαγγελματιών απέναντι στον τουρίστα. Επιπρόσθετα, είναι η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ ντόπιων και τουριστών, ξενοφοβία και η απόρριψη των τουριστών από τους ντόπιους, καθώς επίσης και οι δυσμενείς επιδράσεις στους νέους (π.χ. μιμητισμός), αλλοίωση εθίμων και ηθών, αλλοίωση της γλώσσας και διατάραξη του τρόπου ζωής των ντόπιων.

Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και γι'αυτό το λόγο η προσπάθεια διατήρησης της Ελλάδας σε υψηλά επίπεδα τουριστικής ανταγωνιστικότητας πρέπει να αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους της πολιτείας και των επιχειρήσεων. Επίσης, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία η συμβολή της τουριστικής οικονομίας το 2012 στο ΑΕΠ της Ελλάδας φτάνει το 16,4%, ενώ η συνολική απασχόληση στην τουριστική οικονομία (688.800 θέσεις εργασίας) αντιστοιχεί στο 18,3% των απασχολούμενων. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (Π.Ο.Τ), η Ελλάδα το 2012 ήταν 17η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 23η σε επίπεδο εσόδων. Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2013, η χώρα μας καταλαμβάνει την 32η θέση μεταξύ 140 χωρών στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ στο Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας καταλαμβάνει μόλις την 96η. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας, ο οποίος είναι ανταγωνιστικός παγκοσμίως.

Ο εναλλακτικός τουρισμός, είναι μια μεταγενέστερη μορφή τουρισμού ο οποίος περιλαμβάνει διαφορετικά κίνητρα και ο αριθμός των τουριστών είναι πολύ μικρότερος από τον μαζικό τουρισμό ,η κυριότερη διαφορά είναι ότι στον εναλλακτικό τουρισμό ο τουρίστας επιλέγει εκείνος το πρόγραμμα του ταξιδιού και γενικά των διακοπών του. Κυριαρχεί η αυτονομία στις επιλογές του σε αντίθεση με τον μαζικό τουρισμό στον οποίο υπάρχει και τηρείται συγκεκριμένο πρόγραμμα. Ο εναλλακτικός τουρισμός σχετίζεται με θέματα όπως: διάφορες αθλητικές

δραστηριότητες, γνωριμία με την τοπική παράδοση ,περίπατος στη φύση, απόλαυση της θέας ενός τοπίου, κ.α.

Στην Ευρώπη η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού εφαρμόζεται με μεγάλη επιτυχία τα τελευταία χρόνια, στην Ελλάδα όμως βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Θα πρέπει να προχωρήσει και να αναπτυχθεί σωστά και υπεύθυνα όχι μόνο από τη πλευρά των επαγγελματιών μεμονωμένα, αλλά και από τους τουρίστες έτσι ώστε να γίνονται σωστές κινήσεις και το επίπεδο του εναλλακτικού τουρισμού να φτάσει σε ένα πιο ικανοποιητικό επίπεδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξανδράκη-Κριτωτάκη Ρ. (2000) Τουριστική Οικονομία. Παπαζήση. Αθήνα.
- Ανδριώτης Κ. (2009) Αειφορία και Εναλλακτικός Τουρισμός. Σταμούλη. Αθήνα.
- Αποστολόπουλος Κ. Σδράλη Δ. (2009) Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου. Ελληνοεκδοτική. Αθήνα.
- Βενετσανοπούλου Μ. (2006) Η Κρατική Συμβολή στον Τουρισμό. Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού. Ιστορική Εξέλιξη - Θεσμικό Πλαίσιο. Interbooks. Αθήνα.
- Ηγουμενάκης Ν. (1997) Τουριστική Οικονομία. Interbooks. Αθήνα.
- Ηγουμενάκης Ν. Κραβαρίτης Κ. Λύτρας Π. (1999) Εισαγωγή στον Τουρισμό. Interbooks. Αθήνα.
- Ηγουμενάκης Ν. (2000) Τουρισμός και Ανάπτυξη. Interbooks. Αθήνα.
- Ηγουμενάκης Ν. Κραβαρίτης Κ. (2004) Τουρισμός Βασικές Έννοιες. Interbooks. Αθήνα.
- Κοκκώσης Χ. Τσάρτας Π. Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη Και Περιβάλλον. Κριτική Α.Ε. Αθήνα.
- Κραβαρίτης Κ. Παπαγεωργίου Α. (2007) Επαγγελματικός Τουρισμός. Οργάνωση Συνεδριών. Εκθέσεων-Κινήτρων. Επιχειρηματικών Ταξιδιών. Interbooks. Αθήνα.
- Λαγός Δ. (2005) Τουριστική Οικονομική. Κριτική Α.Ε. Αθήνα.
- Λογοθέτης Μ. (2001) Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας. Σάκκουλα Α.Ε. Αθήνα.
- Σπάθη Σ. (2000) Ο Ιαματικός Τουρισμός και η Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα. Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ). Αθήνα.
- Σφακιανάκης Μ. (2000) Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού. Ελλην. Αθήνα.

- Τσάρτας Π. (1996) Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι. Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό. Εξάντας. Αθήνα.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://www.investingreece.gov.gr>

<http://sete.gr>

<http://www.statistics.gr>

<https://www.google.gr/>

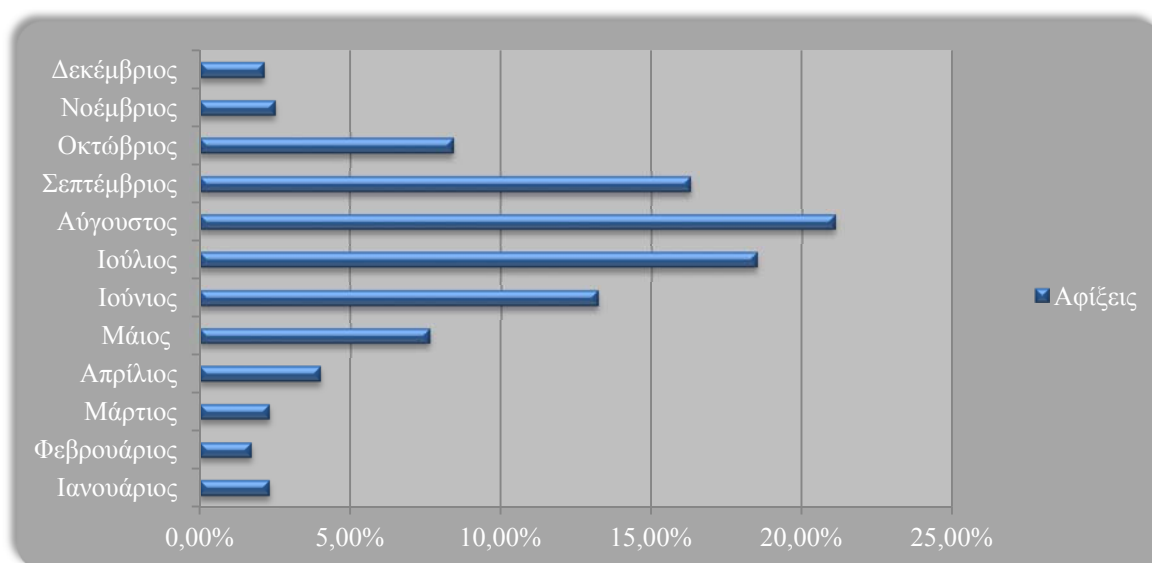
<http://www.gnto.gov.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού, 2012.	
Συμμετογή στο Α.Ε.Π	16,4%
Συμμετογή στην απασχόληση	18,3%
Απασχολούμενοι	688.800
Διεθνείς ταξιδιωτικές εισπράξεις	10,0 δις ευρώ
Διεθνείς τουριστικές αφίξεις	15,5 εκ.
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	646 ευρώ
Μερίδιο Ευρωπαϊκής αγοράς	2,9%
Μερίδιο Παγκόσμιας αγοράς	1,5%
Συγκέντρωση προσφοράς ξενοδοχείων	66% των κλινών σε Κρήτη, Δωδεκάνησα, Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα.
Ξενοδοχειακό δυναμικό	9.670 ξενοδοχεία. 771.271 κλίνες.

Πηγή: <http://sete.gr>

Εποχικότητα Διεθνών Τουριστικών Αφίξεων στην Ελλάδα, 2012.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Πηγή: <https://www.google.gr>

Από τα στοιχεία της Έρευνας Συνόρων που διενεργεί η Τράπεζα της Ελλάδας προκύπτει ότι κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Μαρτίου 2013, οι αφίξεις μη κατοίκων στην Ελλάδα από το εξωτερικό αυξήθηκαν κατά **4,6%** σε σύγκριση με αυτές της περιόδου Ιανουαρίου - Μαρτίου 2012.

Χώρα προέλευσης μη κατοίκων	Ιανουάριος-Μάρτιος		Μεταβολή (%) 2013/2012	Αναλογία % επί του συνόλου	
	2012	2013		2012	2013
Ευρώπη	829.154	807.719	-2,6	84,7%	78,9%
Χώρες Ε.Ε	523.415	506.197	-3,3	53,5%	49,5%
Αυστρία	5881	6826	16,1	0,6%	0,7%
Βέλγιο	12.936	8077	-37,6	1,3%	0,8%
Βουλγαρία	128.483	149.750	16,6	13,1%	14,6%
Γαλλία	32.135	30.336	-5,6	3,3%	3,0%
Γερμανία	79.705	82.923	4,0	8,1%	8,1%
Δανία	2.753	2.367	-14,0	0,3%	0,2%
Εσθονία	312	329	5,6	0,0%	0,0%
Ηνωμένο Βασίλειο	72.989	46.163	-36,8	7,5%	4,5%
Ιρλανδία	2.439	1.773	-27,3	0,2%	0,2%
Ισπανία	5.790	11.559	99,6	0,6%	1,1%
Ιταλία	41.293	42.725	3,5	4,2%	4,2%
Κύπρος	67.431	60.064	-10,9	6,9%	5,9%
Λετονία	0	497	-	0,0%	0,0%
Λιθουανία	777	885	13,9	0,1%	0,1%
Λουξεμβούργο	1.428	829	-41,9	0,1%	0,1%
Μάλτα	1.405	161	-88,5	0,1%	0,0%
Ολλανδία	17.277	11.289	-34,7	1,8%	1,1%
Ουγγαρία	3.702	2.429	-34,4	0,4%	0,2%
Πολωνία	7.669	8.993	17,3	0,8%	0,9%
Πορτογαλία	266	863	224,0	0,0%	0,1%
Ρουμανία	27.277	26.713	-2,1	2,8%	2,6%
Σλοβακία	1.947	758	-61,1	0,2%	0,1%
Σλοβενία	633	271	-57,3	0,1%	0,0%
Σουηδία	5.815	4.546	-21,8	0,6%	0,4%
Τσεχία	1.086	2.989	175,3	0,1%	0,3%
Φινλανδία	1.986	2.081	4,8	0,2%	0,2%
Αλβανία	127.521	128.238	0,6	13,0%	12,5%
Ελβετία	12.493	13.285	6,3	1,3%	1,3%
Νορβηγία	3.599	3.203	-11,0	0,4%	0,3%
Ισλανδία	298	488	63,9	0,0%	0,0%
Ρωσία	7.547	12.923	71,2	0,8%	1,3%
Σερβία	19.666	20.331	3,4	2,0%	2,0%
Λοιπές χώρες Ευρώπης	134.614	123.054	-8,6	13,8%	12,0%
Ασία	100.074	159.288	59,2	10,2%	15,6%
Ιαπωνία	1.424	1.624	14,1	0,1%	0,2%
Ιράν	451	1.826	305,3	0,0%	0,2%
Ισραήλ	9.960	7.892	-20,8	1,0%	0,8%

Κίνα	2.036	2.125	4,4	0,2%	0,2%
Λίβανος-Συρία	1.837	3.160	72,0	0,2%	0,3%
Ν. Κορέα	2.093	1.606	-23,3	0,2%	0,2%
Τουρκία	73.108	132.973	81,9	7,5%	13,0%
Λοιπά κράτη Μ. Ανατολής	3.178	4.323	36,0	0,3%	0,4%
Λοιπές χώρες Ασίας	5.987	3.759	-37,2	0,6%	0,4%
Αφρική	3.807	6.690	75,7	0,4%	0,7%
Αίγυπτος-Σουδάν	976	2.228	128,4	0,1%	0,2%
Νοτιοαφρικανική Ένωση	1.153	783	-32,1	0,1%	0,1%
Λοιπές χώρες Αφρικής	1.679	3.679	119,1	0,2%	0,4%
Αμερική	40.910	43.623	6,6	4,2%	4,3%
Αργεντινή	1.876	4.148	121,1	0,2%	0,4%
Βραζιλία	2.727	3.755	37,7	0,3%	0,4%
Μεξικό	922	249	-73,0	0,1%	0,0%
Η.Π.Α	29.496	27.438	-7,0	3,0%	2,7%
Καναδάς	5.257	4.415	-16,0	0,5%	0,4%
Λοιπές χώρες Αμερικής	632	3.618	472,3	0,1%	0,4%
Ωκεανία	4.614	6.033	30,8	0,5%	0,6%
Αυστραλία	3.957	4.881	23,4	0,4%	0,5%
Λοιπές χώρες Αμερικής	657	1.152	75,3	0,1%	0,1%
Σύνολο αφίξεων μη κατοίκων	978.559	1.023.354	4,6	100,0%	100,0%
Γενικό σύνολο	978.559	1.023.354	4,6	100,0%	100,0%

Πηγή: <http://www.statistics.gr>. Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας.

Αφίξεις μη κατοίκων στην Ελλάδα από το εξωτερικό: Ιανουάριος-Μάρτιος 2012-2013.

Πηγή: <http://www.statistics.gr>.

Πηγή: <https://www.google.gr>

Αφίξεις μη κατοίκων στην Ελλάδα κατά μέσο μεταφοράς : Ιανουάριος-Μάρτιος 2012-2013.

■ Ιανουάριος-Μάρτιος 2012 ■ Ιανουάριος-Μάρτιος 2013

Πηγή: <http://www.statistics.gr>

Κατάταξη του Ελληνικού Τουρισμού βάσει των Διεθνών Αφίξεων 2007-2012.			
Έτος	Διεθνείς αφίξεις (εκατ.)	Σειρά κατάταξης-Ευρώπη.	Σειρά κατάταξης-Κόσμος.
2007	16,2	10	16
2008	15,9	10	16
2009	14,9	10	16
2010	15,0	10	17
2011	16,4	10	17
2012	15,5	10	17

Πηγή: <http://sete.gr>

Διεθνείς Ταξιδιωτικές Εισπράξεις από Μεμονωμένους Ταξιδιώτες και Οργανωμένα Ταξίδια, 2012 (σε εκατ. €).

Πηγή: <http://sete.gr>

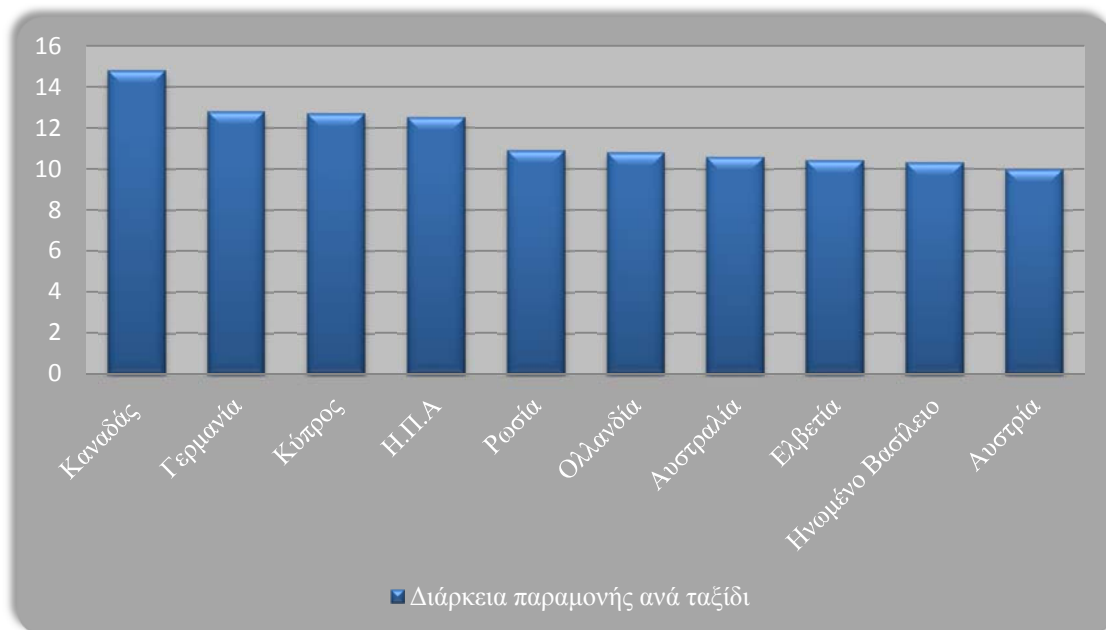
Κατάταξη του Ελληνικού Τουρισμού βάσει Διεθνών Τουριστικών Εισπράξεων 2007-2012.			
Έτος	Τουριστικές εισπράξεις.(δισ US\$)	Σειρά κατάταξης-Ευρώπη.	Σειρά κατάταξης Κόσμος.
2012	12,9	11	23
2011	14,6	9	19
2010	12,7	10	21
2009	14,5	8	15
2008	17,1	8	12
2007	15,5	8	12

Πηγή: <http://sete.gr>

Ταξιδιωτικές Εισπράξεις ανά λόγο ταξιδιού, 2005-2012.								
Εισπράξεις ανά λόγο ταξιδιού (εκατ. ευρώ)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Προσωπικοί λόγοι	9.785,5	10.43,7	10.33,6	10.73,8	9.701,8	8.86,7	9.791,3	9.442,4
Αναψυχή	8.345,0	8.877,8	8.765,8	9.301,2	8.336,1	7.46,8	8.446,7	8.187,8
Σπουδές	286,5	245,6	280,6	272,2	306,4	282,1	223,9	193,3
Λόγοι υγείας	47,8	36,1	41,7	50,4	40,3	29,8	35,2	27,4
Επισκέψεις σε οικογένεια	728,8	782,3	715,5	646,0	546,6	471,6	489,5	431,7
Λοιποί λόγοι	378,5	496,9	534,9	462,0	472,3	620,4	596,1	602,2
Επαγγελματικοί λόγοι	943,0	918,0	980,7	904,1	698,4	745,6	713,4	582,6
ΣΥΝΟΛΟ	10.729,5	11.35,7	11.31,2	11.63,9	10.40,2	9.61,3	10.50,7	10.02,9

Πηγή: <http://sete.gr>

Οι 10 κυριότερες χώρες προέλευσης βάσει της Μέσης Διάρκειας Παραμονής ανά ταξίδι μη κατοίκων στην Ελλάδα 2012.

Πηγή: <http://sete.gr>

Διανυκτερεύσεις μη Κατοίκων στην Ελλάδα (σε χιλ. Διανυκτερεύσεις) 2005-2012.		
Έτος	Σύνολο διανυκτερεύσεων	Μεταβολή
2005	153.439,9	
2006	162.165,2	5,69%
2007	161.235,2	-0,57%
2008	152.596,1	-5,36%
2009	141.443,7	-7,31%
2010	140.175,7	-0,90%
2011	150.978,2	7,71%
2012	140.919,4	-6,66%

Πηγή: <http://sete.gr>

Επισκέπτες Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων 2007-2012.

Επισκέπτες				
Έτος	Μουσεία	Μεταβολή	Αρχαιολογικοί χώροι	Μεταβολή
2007	2.452.964		7.262.471	
2008	1.994.864	-18,7%	6.217.302	-14,4%
2009	2.814.005	41,1%	5.970.999	-4,0%
2010	3.136.779	11,5%	5.547.053	-7,1%
2011	3.061.490	-2,4%	6.517.645	17,5%
2012	2.975.689	-2,8%	6.693.845	2,7%

Πηγή: <http://sete.gr>

Πηγή: <https://www.google.gr>

Εισπράξεις Μουσείων και Αρχαιολογικών Χωρών 2007-2012.

Εισπράξεις σε ευρώ.				
Έτος	Μουσεία	Μεταβολή	Αρχαιολογικοί χώροι	Μεταβολή
2007	8.484.616,00		41.370.845,00	
2008	7.884.679,00	-7,1%	40.582.373,00	-1,9%
2009	8.001.471,00	1,5%	39.058.077,00	-3,8%
2010	10.539.036,00	31,7%	35.612.517,00	-8,8%
2011	9.959.450,00	-5,5%	37.982.014,00	6,7%
2012	8.130.382,00	-18,4%	33.311.692,00	-12,3%

Πηγή: <http://sete.gr>

Τουρισμός και Απασχόληση 2007-2012.		
Έτος	Άμεση¹ Απασχόληση (000)	Συνολική² Απασχόληση (000)
2007	365,4	878,2
2008	361,5	854,4
2009	331,9	798,6
2010	345,3	786,0
2011	329,0	720,6
2012	330,6	688,8

1 Η Άμεση απασχόληση ορίζεται ως η απασχόληση σε αμιγώς τουριστικές επιχειρήσεις.

2 Η Συνολική απασχόληση ισούται με την άμεση, την έμμεση και την προκαλούμενη απασχόληση.

Πηγή: <http://sete.gr>

Ισοζύγιο Ταξιδιωτικών Υπηρεσιών 2007-2012.

Ισοζύγιο Ταξιδιωτικών Υπηρεσιών 2007-2012 (σε εκατ. ευρώ).		
Έτος	Ταξιδιωτικές εισπράξεις	Ταξιδιωτικές πληρωμές
2007	11.319,2	2.485,7
2008	11.635,9	2.679,2
2009	10.400,2	2.424,6
2010	9.611,3	2.156,0
2011	10.504,7	2.266,5
2012	10.024,9	1.843,9

Πηγή: <http://sete.gr>